

בנק אגוד לישראל בע"מ

דוח מפורט על סיכונים –

גילוי לפי נדבך 3

ומידע נוסף על סיכונים

ליום 31 במרס 2022

בנק אגוד
UNION BANK

תוכן עניינים

4	רקע.....
4	עיקרון הגילוי.....
4	מסגרת הוראות רגולטוריות.....
5	מידע צופה פני העתיד.....
6	תחולת היישום.....
7	יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון.....
7	יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1).....
8	גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים (OVA).....
10	הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים.....
13	עדכוני חקיקה וניהול בנקאי תקין בהקשר הסיכונים הנסקרים.....
15	סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1).....
16	הרכב ההון.....
16	הרכב ההון הפיקוחי (CC1).....
19	הלימות ההון.....
19	תכנון ההון ויעדי ההון.....
22	יחס המינוף.....
22	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1).....
23	יחס המינוף (LR2).....
24	סיכון אשראי.....
24	מידע כללי על איכות סיכון אשראי (CRA).....
28	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1).....
29	שינויים במלאי החובות הלא צוברים (CR2).....
29	גילוי נוסף בנוגע לאיכות האשראי של חשיפות אשראי (CRB).....
36	שיטות להפחתת סיכון אשראי (CRC).....
36	שיטות להפחתת סיכון אשראי – סקירה (CR3).....
37	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית.....
39	סיכון אשראי של צד נגדי.....
39	גילוי איכותי על סיכון אשראי של צד נגדי (CCRA).....
39	ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1).....
39	הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי (CVA) (CCR2).....
39	חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR8, CCR3).....
39	הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5).....
39	חשיפות לנגזרי אשראי (CCR6).....
40	סיכון שוק.....
40	ניהול סיכון השוק (MRA).....
40	סיכון שוק בגישה הסטנדרטית (MR1).....
41	סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRRBB) ובתיק למסחר.....
42	סיכון מניות.....
43	סיכון נזילות.....
43	ניהול סיכון הנזילות.....
43	יחס כיסוי הנזילות (LIQ1).....
44	גילויים נוספים בגין יחס כיסוי הנזילות (LIQA).....
45	התפתחויות מהותיות בחשיפת התאגיד הבנקאי לסיכונים נזילות.....
46	סיכון תפעולי.....
46	ניהול הסיכונים התפעוליים.....
47	מערכות המידע והמחשוב של הבנק.....
47	ניהול סיכון סייבר ואבטחת מידע.....
48	המשכיות עסקית – היערכות למצבי חרום.....
50	סיכונים אחרים.....
50	סיכון ציות.....
50	סיכון משפטי.....
50	סיכון מוניטין.....
50	סיכון אסטרטגי.....
51	סיכון סביבתי.....
51	תגמול.....

רשימת טבלאות

- 7..... טבלה 1: יחסים פיקוחים עיקריים (KM1)
- 15..... טבלה 2: סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)
- 17..... טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון (CC1)
- 20..... טבלה 4: ניתוח רגישות לגורמים העיקריים המשפיעים על הלימות ההון של הבנק ליום 31 במרס 2022:
- 22..... טבלה 5: השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)
- 23..... טבלה 6: יחס המינוף (LR2)
- 28..... טבלה 7: איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)
- 29..... טבלה 8: אשראי לציבור, מאזני – התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים
- 30..... טבלה 9: אשראי חוץ מאזני – ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים
- 30..... טבלה 10: התפתחות ביתרות הפיקדונות
- 31..... טבלה 11: סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד
- 33..... טבלה 12: חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים
- 34..... טבלה 13: תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי
- 35..... טבלה 14: אשראי בערבות מדינה שניתן לעסקים להתמודדות עם משבר נגיף הקורונה, יתרה ליום 31 במרס 2022
- 36..... טבלה 15: שיטות להפחתת סיכון אשראי (CR3)
- 37..... טבלה 16: הגישה הסטנדרטית – חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
- 39..... טבלה 17: ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
- 39..... טבלה 18: הקצאת הון בגין התאמת שערך לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)
- 40..... טבלה 19: סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1)
- 41..... טבלה 20: ריכוז מגבלות סיכון השוק הכוללות והחשיפה בפועל במיליוני ש"ח
- 43..... טבלה 21: יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)
- 44..... טבלה 22: יחס כיסוי נזילות – גילויים נוספים (LIQA)

בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן "הבנק") נוסד בשנת 1951. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רישיון בנק לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א - 1981.

בעל המניות העיקרי בבנק למועד פרסום הדוחות הכספיים (31 במרס 2022):

בנק מזרחי טפחות בע"מ 100%

בהקשר של רכישת כל מניות הבנק על ידי בנק מזרחי טפחות (להלן "מזרחי טפחות") ביום 30 בספטמבר, 2020 ואירועים נוספים כמו גם סיכונים הנובעים מתהליך מימוש המיזוג ותהליכי הסבת לקוחות מבנק אגוד לבנק מזרחי טפחות, ראה גם סעיף "הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים" וכן ביאור 16 "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן" בדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2022.

עיקרון הגילוי

הדוח המפורט על הסיכונים כולל מידע כמותי מפורט ומידע איכותי על סקירת הסיכונים ואופן ניהולם. הדוח כולל דרישות גילוי שפורסמו על ידי ועדת באזל, כפי המפורט בנדבך 3 להוראות (להלן: "נדבך 3"), ודרישות הגילוי על הסיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הפורום ליציבות פיננסית (להלן: "FSF") ודרישות גילוי שפורסמו על ידי צוות משימה לשיפור הגילוי (להלן: "EDTF") שהוקם על ידי המוסד ליציבות פיננסית (להלן: "FSB") לשיפור הגילוי על הסיכונים בתאגידים בנקאיים. בנוסף, במסגרת הגילוי נכללו דרישות גילוי נוספות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים.

מסגרת הוראות רגולטוריות

הבנק מפוקח על ידי המפקח על הבנקים, אשר מקבל מידע על הלימות ההון של הבנק וקובע את דרישות ההון של הבנק. החל מיום 1 בינואר 2014 הבנק מיישם את הוראות המדידה והלימות ההון המבוססות על הוראות באזל 3 (להלן: "באזל 3"), כפי שפורסמו על ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. הוראות באזל 3 מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכונים האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
 - נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP – Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון סליקה ועוד) ובמקביל קיים תהליך סקירה המבוצע על ידי הפיקוח על הבנקים (SREP).
 - נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.
- בנוסף, הבנק מיישם בדוח זה דרישות גילוי המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי צוות EDTF ודרישות נוספות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים.

מידע צופה פני העתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח על הסיכונים, שאינו מתייחס לעובדות ההיסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות ובעיקר התפתחויות המשבר הפיננסי העולמי ואי הוודאות הכרוכה בהשלכותיו, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, התנהגות המתחרים ושינויים ספציפיים שיפורטו להלן.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "צפי", "אמור", "חזוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "תחזית", "תכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. השימוש בביטויים צופי עתיד אלו, כרוך בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהוא מבוסס על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים לא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי. המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר על תחזיות לעתיד בנושאים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ועל תכניות העבודה ותקציב הבנק לשנת 2022. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוחות אלה, לרבות בגין השפעת נסיבות או אירועים שיקרו לאחר פרסום הדוחות על מידע כאמור.

ראה גם סעיף "הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים" וביאור 32 "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן" בתמצית הדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2022, בהקשר של רכישת כל מניות הבנק על ידי בנק מזרחי טפחות ביום 30 בספטמבר 2020, והתקשרות בעסקה למכירת פעילות האשראי ליהלומים של הבנק לקבוצת פנינסולה בד בבד עם השלמת רכישת הבנק, ואירועים נוספים בקשר עם הודעות אלה, כמו גם סיכונים הנובעים מתהליך מימוש המיזוג ותהליכי הסבת לקוחות מבנק אגוד לבנק מזרחי טפחות.

בנק אגוד לישראל בע"מ אינו מחזיק בחברות בנות בנקאיות, לאור זאת הדרישות של הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות באזל 3, מיושמות ברמה מאוחדת בלבד.

ככלל, דרישות ההון של הבנק מבוססות על הדוחות הכספיים המאוחדים שלו, הערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

על פי כללי החשבונאות המקובלים, חברות בנות הנשלטות במישרין או בעקיפין על-ידי הבנק מאוחדות בדוחות הכספיים, בעוד שלמטרות פיקוח על הון, חלים לעתים כללי איחוד שונים. יחד עם זאת, ליום 31 בדצמבר 2021, לא קיימים הבדלים בין בסיס האיחוד לפי כללי החשבונאות ובסיס האיחוד הפיקוחי למטרות הלימות הון. כנדרש בהוראות בנק ישראל, הנתונים המוצגים במסגרת הגילוי בדוח זה מוצג על בסיס מאוחד בלבד ומבוסס על המידע הפיננסי המוצג בדוחות הכספיים של הבנק, ובהתאמות המתחייבות מיישום הוראות באזל (כגון: הניכויים מההון, מכשירי חוב הכשירים להיכלל בהון הרגולטורי, טיפול מיוחד בהשפעה חשבונאית בגין תכנית התייעלות על הון הבנק וחישוב מותאם בגין התחייבויות אקטואריות מיוחדות).

לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות כלשהן על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הקבוצה.

לפרטים נוספים בדבר חברות מוחזקות עיקריות של הבנק ראה ביאור 14 בדוחות הכספיים לשנת 2021 ומידע נוסף בפרק חברות מוחזקות עיקריות בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2021.

יצוין, כי מתכונת הגילוי של דוח זה הותאמה לדרישות הוראות הדיווח לציבור 651 – "דרישות הגילוי של נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים".

יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון

גילוי על פי נדבך 3

יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)

טבלה 1: יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)					
ה	ד	ג	ב	א	
31.3.2021	30.6.2021	30.9.2021	31.12.2021	31.3.2022	
על בסיס מאוחד, ליום:					
במליוני ש"ח					
הון זמין					
3,168	3,072	3,071	3,010	3,155	1 הון עצמי רוברד 1 ¹
3,110	3,024	3,032	2,979	3,128	א1 הון עצמי רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
3,168	3,072	3,071	3,010	3,155	2 הון רוברד 1 ¹
3,110	3,024	3,032	2,979	3,128	א2 הון רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
3,935	3,687	3,659	3,587	3,715	3 הון כולל 1 ¹
3,877	3,639	3,620	3,556	3,688	א3 הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר
במליוני ש"ח					נכסי סיכון משוקללים
22,605	21,466	20,552	18,489	16,131	4 סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
באחוזים					יחסי הלימות הון
14.01%	14.31%	14.94%	16.28%	19.56%	5 יחס הון עצמי רוברד 1
13.75%	14.09%	14.75%	16.11%	19.39%	א5 יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר
14.01%	14.31%	14.94%	16.28%	19.56%	6 יחס הון רוברד 1
13.75%	14.09%	14.75%	16.11%	19.39%	א6 יחס הון רוברד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר
17.41%	17.18%	17.80%	19.40%	23.03%	7 יחס הון כולל
17.15%	16.95%	17.61%	19.23%	22.86%	א7 יחס הון כולל לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר
8.39%	8.39%	8.40%	8.43%	8.47%	א11 יחס הון עצמי רוברד 1 הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ²
5.62%	5.92%	6.54%	7.85%	11.09%	א12 יחס הון עצמי רוברד 1 זמין, מעבר לנדרש על ידי המפקח על הבנקים
במליוני ש"ח					יחס המינוף
50,175	47,302	44,206	35,958	28,472	13 סך החשיפות (במליוני ש"ח)
6.31%	6.49%	6.95%	8.37%	11.08%	14 יחס המינוף (באחוזים)
6.20%	6.39%	6.86%	8.28%	10.99%	א14 יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים)
במליוני ש"ח					יחס כיסוי נדילות
17,723	18,519	17,029	13,105	7,555	15 סך הכל נכסים נדילים באיכות גבוהה
9,933	9,596	9,220	7,959	5,226	16 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
178%	193%	185%	165%	145%	17 יחס כיסוי נדילות (באחוזים) ³

(1) נתונים בכל הקשור ליחס הלימות ההון ויחס המינוף כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום 12-ביואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרו על ידי הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה פרק הלימות ההון.

- (2) ככלל יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 9% ו 12.5% בהתאמה. ליחסים אלה נוספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור למועד הדיווח. עם זאת, בהתאם להוראות השעה בדבר התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה, החל מחודש מרס 2020 יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 8% ו 11.5% בהתאמה, וכן לא תחול דרישת ההון הנוספת בשיעור של 1% על הלוואות לדיור למטרת מגורים שאושרו החל מתחילת תוקפה של הוראת השעה (19 במרס 2020) ועד 30 בספטמבר 2021 וכן על הלוואות לדיור לכל מטרה שהועמדו מתחילת תוקפה של הוראת השעה. הוראת השעה מסתיימת ביום 1 בינואר 2022. לאור האמור לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש למועד הדיווח הינם 8.47%-ו-11.50%, בהתאמה.
- (3) יחס כיסוי הנזילות מוצג במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח. לפרטים נוספים בדבר מדדים אלה לרבות גילוי כמותי מפורט ראה בהמשך דוח זה וכן בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים (OVA)

גילוי על פי EDTF

פעילות העסקית של הבנק כרוכה בסיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכונים נזילות, סיכונים תפעוליים ובכללם סיכונים משפטיים, סיכונים ציות, סיכונים מוניטין, וכן סיכונים הנובעים מתהליכים שיבוצעו במסגרת תהליך המיזוג ותהליכי הסבת הלקוחות מבנק אגוד לבנק מזרחי טפחות.

מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מכוונת לעמידה ביעדים האסטרטגיים והעסקיים שנקבעו, כל אלו, תוך הטמעת תרבות ניהול הסיכונים ובקרתם. מדיניות ניהול הסיכונים מסייעת לבנק לממש את יעדיו אלה, תוך הגדרת סוגי הסיכונים והיקפם, ועמידה בתיאובן וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון. לצורך זה מופעלים מערכות דיווח ומנגנוני פיקוח ובקרה מתאימים. לפירוט אודות מטרות ומדיניות ניהול סיכונים בסיכונים השונים, ראה פרקים רלוונטיים בדוח מפורט על הסיכונים לשנת 2021.

הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי סיכון

כחלק מתהליכי המיזוג המתמשכים, הבנק מבצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות בגורמי הסיכון השונים, תוך הקפדה על ניהול סיכונים שוטף והדוק וניטור מוקדי הסיכון הפוטנציאליים הנובעים מתהליך המיזוג עצמו וכן מהפעילות השוטפת בבנק.

הבנק ממשיך לבחון את יכולתו לעמוד בהתפתחויות שליליות בסביבה המאקרו כלכלית באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים, ובכלל זה עורך תרחישי קיצון אחידים בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים.

במהלך שנת 2020 הבנק ביצע החמרה בהערכת גורמי הסיכון העיקריים אשר הושפעו ממשבר הקורונה. בהערכת גורמי הסיכון במהלך שנת 2021 בוצעו מספר שינויים, הן כתוצאה מהשיפור בסביבה הכלכלית וחזרת המשק לשגרה והן בעקבות המשמעות הכרוכות בתהליכי מיזוג הבנק למזרחי טפחות, אשר מחד העלו את רמות הסיכון בעיקר בהיבטים תפעוליים וטכנולוגיים ומנגד הורידו את רמות הסיכון עקב העברת פעילות למזרחי טפחות. לפירוט השינויים ראה טבלת השפעת גורמי הסיכון בבנק בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2021.

נכון ליום ה-31 במרס 2022 לא חלו שינויים בהערכת גורמי הסיכון.

הממשל התאגידי בתהליך ניהול הסיכונים בבנק

גילוי על פי EDTF

תהליכי ניהול הסיכונים והלימות ההון בבנק מוסדרים ומפוקחים באמצעות הדירקטוריון וועדותיו, מנכ"ל הבנק והנהלה, ועדות הנהלה, האגפים העסקיים יוצרי הסיכון, אגף בקרות וניהול סיכונים, אגף כספים, האגף לייעוץ משפטי, אגף משאבים והביקורת הפנימית.

לפירוט שלושת קווי ההגנה שהוגדרו במסגרת הניהול, הפיקוח והבקרה על חשיפות הבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2021.

המבנה הארגוני של הבנק

לתרשים המתאר את המבנה הארגוני של הבנק לרבות אופן יישום הממשל התאגידי בתהליך ניהול הסיכונים בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2021.

לתרשים המתאר את המבנה הארגוני של ניהול הסיכונים לרבות פירוט שלושת קווי ההגנה שהוגדרו במסגרת הניהול, הפיקוח והבקרה על חשיפות הבנק, כן לפרטים אודות תרבות ניהול הסיכונים בבנק, קביעת תיאבון סיכון והפעלת מבחני קיצון בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2021.

חברי הנהלה ונושאי משרה בכירה

לא חלו שינויים בהרכב חברי הנהלה ונושאי משרה לעומת המתואר בדוח השנתי לשנת 2021, למעט המתואר להלן:

החל מיום 1 באפריל 2022 החל מר חיים פרייליכמן לכהן כמנכ"ל הבנק במקום הגב' שבי שמר שסיימה את תפקידה כמנכ"ל הבנק ביום 31 במרס 2022.

הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים

פעילות העסקית של הבנק כרוכה כאמור בסיכונים: סיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים (לרבות סיכוני IT, סייבר ואבטחת מידע, סיכונים משפטיים וסיכוני ציות), סיכוני מוניטין, וכן סיכונים הנובעים מתהליך המיזוג, הכוללים תהליכי הסבת לקוחות מבנק אגוד לבנק מזרחי טפחות.

בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים בבנק מבוצע כאמור מעקב הדוק אחר כלל הסיכונים אליהם חשוף הבנק, כמפורט במסמך זה. בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד ליציבות פיננסית), הבנק הגדיר סיכון מוביל כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה.

בנוסף הבנק מבצע מעקב הדוק אחר ההתפתחויות בשווקים, בנתונים מאקרו כלכליים וברגולציה וחקיקה שחלים או עשויים להשפיע על הבנק ואשר יחד עם התכנית העסקית ותמהיל הפעילות הקיים עשויים לחשוף את הבנק לסיכונים משמעותיים.

להלן יפורטו סיכונים פרטניים מהותיים שהינם סיכונים מובילים ומתפתחים אשר הבנק מזהה ונערך לניטרם, הפחתתם וניהולם:

מיזוג הבנק עם בנק מזרחי טפחות

בשל תהליך מיזוג הבנק למזרחי טפחות, סיכון המיזוג הינו מהותי והשפעתו באה לידי ביטוי בגורמי הסיכון השונים, לרבות בסיכון התפעולי, בסיכון טכנולוגיות המידע, ובסיכונים נוספים. השפעות אלו מפורטות בפרקים השונים.

הבנק מיישם תכנית מיזוג שעתידה להסתיים במיזוג הסטטוטורי עם ולתוך מזרחי טפחות בסוף שנת 2022. התכנית כוללת תהליך הסבה של לקוחותיו, במסגרת זו פונה הבנק ללקוחותיו ומציע להם לעבור לבנק מזרחי טפחות. הפנייה מתבצעת בשלבים במטרה לאפשר ללקוחות הבנק תהליך קליטה נאות ולספק את מלוא מעטפת השירות הנדרשת. במקביל מבוצעים ועתידיים להתבצע תהליכים נוספים כהערכות למיזוג הבנק, לרבות גיבוש מתווה להסבה טכנולוגית של יתרת לקוחות הבנק שלא יוסבו באופן וולונטרי עד למועד המיזוג הסטטוטורי, מיזוג חברות הבנות ומיזוג צפוי של סוכנויות ביטוח שבשליטת הבנק, העברת יחידות, מכירת תיקי הלוואות וצמצום פעילויות ושירותים הקשורים לפעילות הלקוחות.

לעניין רכישת כל מניות הבנק על ידי בנק מזרחי טפחות ביום 30 בספטמבר, 2020, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 בדצמבר 2021, וכן ביאור 32 בדוחות הכספיים של הבנק ליום ה-31 בדצמבר 2021.

לעניין התפתחויות ביחסי עבודה וסכסוך עבודה פתוח שעליו הכריזו ועדי העובדים בשנת 2017 על רקע מיזוג הבנק, וכן לעניין חתימה על הסכם קיבוצי מיוחד בין בנק אגוד, כרמל ולבלוב, חברות בנות של בנק אגוד לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה / הסתדרות המעו"ף / חטיבת עובדי הבנקים וחברות האשראי, וועד עובדי אגוד וארגון המנהלים ומורשי החתימה בבנק אגוד, וכן לעניין חתימה על תוספת להסכם הנ"ל שמסדיר את תנאי הפרישה של העובדים הקבועים בבנק, עובדים מסוימים בניסיון העומדים בתנאי ההסכם ועובדים מסוימים נוספים של כרמל ושל לבלוב בעקבות מיזוג בנק אגוד עם ולתוך בנק מזרחי טפחות, וכן לעניין תכנית הפרישה – מתווה ותנאים, וכן לעניין חתימה על הסכם בין אגוד מערכות בע"מ, וחטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ לבין וועד עובדי אגוד מערכות בע"מ, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 במרס 2022, וכן ביאורים 21, 32 בדוחות הכספיים של הבנק ליום ה-31 בדצמבר 2021.

לעניין החלטת הדירקטוריון מיום 31 בדצמבר 2020 בדבר יעדי הלימות ההון ויעד יחס המינוף שנקבעו לבנק על ידי הפיקוח על הבנקים, במענה לפניה לפיקוח בבקשה להקלות אגב מיזוג הבנק לבנק מזרחי טפחות, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 בדצמבר 2021. לפרטים נוספים לגבי יעדי הלימות ההון של הבנק ראה פרק "הון והלימות ההון" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 בדצמבר 2021.

לעניין מיזוגה של החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ אל תוך מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ, וכן לעניין השלמת מיזוג אגוד הנפקות בע"מ עם מזרחי טפחות הנפקות בע"מ, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 במרס 2022, וכן ביאור 32 בדוחות הכספיים של הבנק ליום ה-31 בדצמבר 2021.

יצוין כי, בהמשך החלטת דירקטוריון הבנק מיום 20 ביולי 2021, הופסקה פעילות מכירת משכנתאות חדשות בבנק למעט בתיק הקיים בלבד (היינו משכנתאות שהועמדו בעבר וטרם נפרעו), וכן זאת במסגרת הליכי המיזוג של הבנק עם מזרחי טפחות. לפירוט ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 במרס 2022.

כמו כן, במסגרת תהליכי ההערכות למיזוג התקשר הבנק במספר עסקאות מכר של הלוואות עם בנק מזרחי טפחות, הכוללות את מכירת תיק המשכנתאות של בנק אגוד לבנק מזרחי טפחות שצפוי להיות מושלם בד בבד עם השלמת המיזוג הסטטוטורי ותיקי הלוואות קמעונאיות מסוימות, וכן עשוי הבנק למכור תיקי הלוואות קמעונאיות מסוימות לצדדים שלישיים.

לעניין מכירת נכסי הבנק וחברת הבת אגודים וכן לעניין השכרת אותם הנכסים, ראה פרק התפתחויות ושינויים מהותיים בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 במרס 2022.

לעניין אישור הדירקטוריון מיום 27 בינואר 2022 למכירת מניות החברה לפיתוח חוף התכלת שבבעלותו, ראה פרק התפתחויות ושינויים מהותיים בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 במרס 2022.

במהלך תהליך הפרישה מנהל הבנק את המשאב האנושי על מנת להתאימו לקצב המיזוג.

התמודדות עם נגיף הקורונה

על מנת לשקף באופן נאות את אי הודאות לעניין ההשפעה העתידית של מגיפת הקורונה ולאור אופיו המתמשך של המשבר, הבנק המשיך לבחון במהלך הרבעון הראשון של שנת 2022 את הפרמטרים המרכזיים בתהליך ההפרשה להפסדי אשראי וביצע את העדכונים הרלוונטיים. יצוין, כי הבנק עוקב אחר המשך השלכות נוספות של השפעות מגיפת הקורונה על הסיכונים השונים הקשורים בפעילות הבנק וערוך לנקוט צעדים נוספים, ככל שידרשו, להתמודדות עם השלכות אלו על מנת לאפשר המשך פעילותו התקינה, בהתאם לעקרונות תכנית ההמשכיות העסקית של הבנק ולנדרש על פי הוראות והנחיות של הרגולטורים השונים, מתוך מטרה לשמור על בטיחות עובדיו ולהבטיח המשכיות השירות לציבור לקוחותיו.

האמור בדיווח זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח 1968- אשר מבוסס, בין היתר, על הערכות ואומדנים של הבנק נכון למועד דיווח זה. אלו, עשויים להשתנות מעת לעת, אינם בשליטת הבנק, וקיים חוסר ודאות ביחס להשלכותיהם על שוקי ההון והכלכלה בישראל ובעולם.

סיכון תפעולי וסיכון טכנולוגיות המידע

בהתאם לתכנית המיזוג שנקבעה מוסבים לקוחות בנק אגוד באופן מדורג לסניפי בנק מזרחי טפחות, על פי תכנית עבודה שהוגדרה. כמו כן, מבוצעת היערכות טכנולוגית, בהתאם להנחיות בנק מזרחי טפחות ובשיתוף עם גורמי הטכנולוגיה והגורמים הרלוונטיים, הכוללת, בין היתר, היערכות להסבת לקוחות שלא יוסבו באופן וולונטרי עד למועד המיזוג הסטטוטורי במהלך ממוכן ומרוכז.

הסיכון התפעולי וסיכון טכנולוגיות המידע עלה עקב פעילויות הכרוכות בתהליכי המיזוג, ובין היתר, בשל הגידול בהיקף הלקוחות המוסבים בו זמנית ומורכבות החשבונות / המוצרים המנוהלים הטעונים הסבה, סגירתם ההדרגתית של סניפים של בנק אגוד, וריכוז המשך מתן שירות ופעילות ללקוחות שנותרו מסניפים שנסגרו בסניף מרכז.

לפירוט נוסף בעניין ההיבטים התפעוליים בתהליך המיזוג ראה פרק "סיכון תפעולי" ולפירוט נוסף בעניין היערכות הטכנולוגית בתהליך זה ראה פרק "מערכות המידע והמחשוב של הבנק".

בהמשך להתמודדות עם משבר הקורונה, הבנק נערך בהתאם להנחיות משרד הבריאות ובנק ישראל. הפעילות מעודכנת באופן רציף על פי ההנחיות המתקבלות מעת לעת. היערכות למניעת התפרצות המחלה בין כותלי הבנק מבוצעת בכל המישורים תוך שמירה על בטיחות ובריאות העובדים, שמירה על רציפות תפקודית והמשך מתן שירות ללקוחות. זאת בין היתר בהתבסס על תכניות החירום הקיימות בבנק תוך התאמתן לאירוע פנדמיה. במהלך ינואר 2022, התפשטה התחלואה באופן משמעותי במשק עקב זן האומיקרון. במסגרת הצעדים שנקטו בבנק פוצלו יחידות חיוניות והורחבה פעילות העבודה מרחוק. הנחיות לאופן העבודה מרחוק רוענו ותוקשרו, לרבות מהיבט סיכון סייבר ואבטחת מידע. תקשור פנים ארגוני נערך באופן שוטף ורציף לעובדים תוך עדכון ההנחיות בהתאם לעדכוני הרשויות. בסוף פברואר 2022 עם התמתנות היקף התחלואה, צומצמה העבודה מרחוק. **מיקור חוץ** - לפירוט בדבר התקשרות הבנק מיום 12 במאי 2020 עם בנק לאומי בתוספת להסכם המחשוב והתפעול בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול, ראה ביאור 23(ג-4) בדוחות הכספיים ליום ה-31 בדצמבר 2021.

סיכון הסייבר

ההתפתחות והחדשנות הטכנולוגית משפיעות על האופן בו בנקים מנהלים את עסקיהם ועל האופן בו הם מתקשרים עם לקוחות, ספקים ושותפים. קצב השינויים המהיר, החדשנות, קישור של מערכות מידע ותיקות של התאגיד הבנקאי לתשתיות מחשוב מודרניות ופתוחות, כמו גם התלות הגוברת בשירותי מחשוב המסופקים על ידי צדדים שלישיים, יוצרים כר נרחב להיווצרות חולשות במערכי ההגנה של התאגיד הבנקאי. מנגד חל גידול בעוצמת איומי סייבר ואבטחת מידע, מבחינת היקפם, גורמי האיום תחכום וזמינות כלי התקיפה. זהו הסיכון הלא פיננסי המהותי ביותר אליו חשופים הבנקים. תקיפת סייבר על מערכות IT ואתרי הבנק, עלולה לגרום לפגיעה ביכולת להמשיך לספק שירות, לגרום עיכוב במתן שירות, לגרום לגניבת נתוני הלקוחות, כמו גם לפגיעה אפשרית בהם ופגיעה במוניטין הבנק ובאמון הציבור ביחס ליכולתו לנהל את נכסי הלקוחות באופן נאות, ולייצר חשיפות משפטיות. איומי הסייבר מתאפיינים, בין היתר, בהתפתחות שוטפת, בתחכום ובמורכבות של ההתקפות על מערכות מחשוב, בהעצמת הנזק הפוטנציאלי ובקושי בזיהוי התקפות אלו והגורמים המבצעים את התקיפות. בשנים האחרונות חל גידול במספר ובעוצמת ניסיונות תקיפה מסוגים שונים, ובכלל זה התקפות סייבר על מערכות מידע של ארגונים עסקיים, ארגונים פיננסיים ואחרים, שנועדו להשיג גישה לא מורשית למערכות ממוחשבות על מנת לבצע שימוש שלא כדין בנכסים או במידע רגיש, חבלה במידע או שיבושים בפעילות ועוד. על כן, הבנק נדרש לתת דגש מיוחד ולנקוט בצעדים הדרושים לצורך ניהול אפקטיבי של הגנת הסייבר ואבטחת המידע (להלן "הגנת הסייבר") תוך התאמה לדינאמיות של תחום זה. יתרה מכך, מיקור חוץ של מערכות הליבה בלאומי חושף את הבנק גם לסיכונים הסייבר בלאומי ולאטגרים ייחודיים בתחום הגנת הסייבר בהערכות השוטפת וביצירת ממשקי עבודה מתאימים.

לפרטים נוספים ראה פרקים "סיכון תפעולי" ו"מערכות מידע והמחשוב של הבנק" בהמשך מסמך זה.

סיכונים נוספים

- במסגרת תהליכי ניהול הסיכון ההתנהגותי (conduct risk), הבנק מנהל את עסקיו תוך הקפדה על דרישות הדין וערכי ההגנות, בין היתר במסגרת התנהלותו היומיומית מול לקוחותיו ובכלל זה תוך בחינת התאמת ההצעות הניתנות להם לצרכיהם וכן, בסיוע בקבלת החלטות נבונות כלולים ובקידום האינטרסים שלהם בתהליך זה.

- במסגרת טיפולו השוטף בסיכוני הציות, נוקט הבנק בצעדים למזעור סיכונים חוצי גבולות וסיכונים הנובעים מחקיקת ה-FATCA וה-CRS, בפעילותו מול לקוחותיו בעלי תושבות מס זרה, לרבות סיכונים הנובעים מאי-ציות לחוקי המס בישראל. בהתאם לתקן ה-CRS (בתוקף מינואר 2019), נדרש הבנק לבדוק, לזהות ולדווח אודות חשבונות פיננסיים של תושבים זרים בעלי תושבות מס שאינה ארה"ב.

הבנק מיישם את הוראות ה-FATCA כפי שאומצו בישראל. במסגרת זו ביצע הבנק תהליכי זיהוי והסדרה של לקוחות קיימים אשר זוהו כאמריקאים על פי לוחות הזמנים שנקבעו בחקיקה ודרש מלקוחות שהינם US Person חדשים לחתום על טופס W-9 ועל כתב וויתור על סודיות בקשר לדיווח ל-IRS.

ביום 24 באוגוסט 2021, השלים הבנק את דיווחיו לרשות המיסים בנוגע לתקנות ה-FATCA וה-CRS, במסגרתם דיווח הבנק אודות לקוחותיו, בעלי תושבות מס זרה, אשר ניהלו חשבון במהלך שנת 2020.

במסגרת ניהול סיכון הציות ובהתאם למדיניות הבנק בתחום זה, עושה הבנק שימוש ברשימות סנקציות בינלאומיות לשם מזעור הסיכונים הכרוכים בהתקשרות או בביצוע פעולות עם גורמים המופיעים ברשימות אלה. שימוש ברשימות האמורות נעשה אף מתוך מטרה להימנע מניצול לרעה של הבנק לשם עקיפת משטרי סנקציות בינלאומיות אלה.

- היערכות להפסקת השימוש בליבור - בהתאם להודעת הרשות להתנהלות פיננסית בבריטניה (FCA) מחדש יולי 2017, הוחלט להפסיק את פרסום ריביות הליבור בסוף שנת 2021. בהתאם, הוקמו צוותי עבודה שונים ברחבי העולם לצורך קביעת ריביות חלופיות לריביות הליבור, המבוססים על עסקאות בפועל. במרבית המקרים, הריביות החדשות הינן קרובות לחסרות סיכון, בניגוד לריבית הליבור המשקפת סיכון בין-בנקאי.

בנובמבר 2020 הודיע האדמיניסטרטור האחראי על ריבית הליבור, ICE שפרסום ריבית הליבור הדולרית יימשך עד יוני 2023, בעוד יתר הריביות צפויות להפסיק להתפרסם במועד המקורי בסוף 2021.

הבנק מקיים תהליכי היערכות מתמשכים לניהול והפחתת הסיכונים שזוהו והקשורים להפסקת השימוש בליבור (בין היתר סיכונים עסקיים, תפעוליים ומשפטיים) כחלק מהיערכות, הבנק הקים מנהלת וצוות ייעודי שמטרתו, בין היתר, לפתח תהליכי עבודה לצורך זיהוי הסיכונים, בחינת ההשפעות של כל סיכון, הצעת חלופות לאופן הפחתת הסיכונים, ניטור של הסיכונים וההשפעות הקשורות אליהם. במסגרת פעילות המנהלת, נערך מיפוי של המכשירים השונים הקיימים בבנק ואשר מתבססים על הריביות הצמודות לליבור. נשלחו מכתבים ללקוחות הבנק אשר מתארים את השינוי העתידי עפ"י המידע שהיה מצוי בידי הבנק ומעביר עדכונים שוטפים להנהלה ולדירקטוריון.

חלק מהמידע המפורט לעיל בקשר לסיכונים המובילים והמתפתחים שאינו מתייחס לעובדות ההיסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך תשכ"ח - 1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות ובעיקר התפתחויות המשבר הפיננסי העולמי ואי הוודאות הכרוכה בהשלכותיו, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, התנהגות המתחרים ועוד.

כמו כן, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח דירקטוריון והנהלה ליום ה-31 במרס 2022.

עדכוני חקיקה וניהול בנקאי תקין בהקשר הסיכונים הנסקרים

הוראה מספר 405 בנושא "קבלת הסכמת לקוח" וקובץ מעודכן של שאלות ותשובות למשתמשים בנתוני אשראי

ביום 12 באוגוסט 2021 פרסם הממונה על שיתוף על נתוני אשראי הוראה חדשה בדבר קבלת הסכמה מהלקוח להפקת דוח נתוני אשראי וכן קובץ שאלות ותשובות בנושא. ההוראה קובעת דרישות ביחס לנוסח ההסכמה המפורשת שמשתמש בנתוני אשראי נדרש לקבל מהלקוח, תוך מתן גמישות מסוימת לגבי נוסח ההסכמה עצמו. ישנה התייחסות לסוג העסקה, מועד תום תוקף ההסכמה, התוספת לטופסי ההסכמה, זיהוי הלקוח לצורך קבלת הסכמתו, קבלת הסכמה ע"י מי שפועל בשם הלקוח, דרכים לקבלת ההסכמה, תיעוד גישה להסכמה, וביצוע ביקורת פנימית.

בהתאם להוראה מועד התחילה הינו ביום 5 בספטמבר 2021 ואולם נתנה ארכה של חצי שנה לנותן אשראי שאינו ערוך ליישום ההוראה במועד. ההוראה נכנסה לתוקף במרס 2022. הבנק ביצע את ההתאמות הנדרשות בכתבי ההסכמה ולפיכך עומד בהוראה.

הוראת ממונה על שיתוף על נתוני אשראי חדשות מספר 401 ו-A 401 בדבר "אמצעי זיהוי מרחוק", תיקון להוראת ממונה מס' 401 בנושא "אמצעי זיהוי".

ביום 30 באוגוסט 2021 פרסם הממונה על שיתוף על נתוני אשראי שתי הוראות חדשות בדבר "אמצעי זיהוי מרחוק", ההוראה קובעת אמצעי זיהוי מרחוק לשימוש ע"י משתמשים בנתוני אשראי, לשכות אשראי ומיפיה כוח בתמורה, בהקשר של שירותים הניתנים לפי חוק שירותי אשראי. ההוראה דורשת כי יימסר לממונה דיווח מראש, על כוונה לעשות שימוש באמצעים לזיהוי מרחוק. בפרק ג' בהוראה נקבעו דרישות לעניין פיקוח וניהול סיכונים על אמצעי זיהוי מרחוק, החלות על הדירקטוריון וההנהלה של נותן השירות.

מועד התחילה הינו ביום 5 בספטמבר 2021. נותן שירות שאינו ערוך ליישום ההוראה ביום התחילה, רשאי לנהוג ע"פ נוסח התקנות טרם תיקון, וזאת למשך 6 חודשים ממועד התחילה. ההוראה נכנסה לתוקף במרס 2022, מדובר בהליך זיהוי מרחוק נוסף לזה המפורט בתקנות, לאור השימוש הגובר בטכנולוגיות ובכדי לייעל את התהליך. ההוראה נועדה להרחיב את האפשרויות לזיהוי מרחוק ואינה באה במקום התקנות. הבנק פועל בהתאם לאמור בתקנות ובהעדר אמצעים טכנולוגיים נוספים, אין צורך בהערכות מיוחדת מצד הבנק.

בהתאם להוראה 401 בסעיף 4 בדבר דיווחים לממונה על אירועי אבטחת מידע וסייבר או חשד ממשי לאירועים כאמור, נותן השירות נדרש לדווח לממונה על אירועי אבטחת מידע וסייבר בהליכי הזיהוי המופעלים או לפי חשד ממשי. בסעיף מפורטים סוגי האירועים שמחייבים דיווח, אופן הדיווח ולוחות הזמנים – הסעיף נכנס לתוקף בדצמבר 2021, נהלי הבנק עודכנו כנדרש.

הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה מספר A 250 בנושא מעבר מריבית ליבור

ביום 30 בספטמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת נב"ת חדשה לפיה בתחילת שנת 2022 צפויה המערכת הפיננסית העולמית לחדול משימוש בשיעורי ריביות הליבור. במטבעות לירה שטרלינג, יורו, פרנק שוויצרי, ין יפני ובדולר אמריקאי לתקופות של שבוע ושל חודשיים, נקבע מועד הפסקת פרסום שיעורי הליבור ליום 31 בדצמבר 2021 ואילו בדולר אמריקאי לכל התקופות האחרות נקבע המועד 30 ביוני 2023. הפסקת פרסום ריבית הליבור מחייבת את התאגידים הבנקאיים בארץ ובעולם לעבור לשימוש בריביות בסיסיות אלטרנטיביות וצפויה להשפיע בהיבטים רבים על עסקי התאגידים הבנקאיים. מהלך זה מחייב בחינת ההשפעה על הלקוחות והמוצרים השונים וניהול הסיכונים הנובעים מהמעבר, לרבות הסיכונים המשפטיים, התפעוליים, ההתנהגותיים וסיכונים המוניטין.

מועד תחולת ההוראה הינו 14 באוקטובר 2021 (למעט האמור בסעיפים 17, 20 ו-21 להוראה). הבנק פועל ליישום הנדרש בהוראה.

הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה מספר A 314 – ניהול הסדרי חוב ותהליכי גבייה של חובות מהותיים בקשיים.

ביום 30 בספטמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת נב"ת חדשה על רקע ריבוי הסדרי חוב משמעותיים שבוצעו בשנים האחרונות ובמסגרת הפקת לקחים מאותם אירועים. מטרת ההוראה להרחיב ולפרט את הנחיות הפיקוח לאופן הטיפול בהסדרי חוב ובתהליכי גבייה של חובות מהותיים בקשיים. ההוראה מנחה כי האופן המיטבי לטיפול בחובות בקשיים הוא על ידי העברת הטיפול מהיחידה העסקית, האחראית על החיתום וניהול האשראי באופן שוטף, ליחידה ייעודית בעלת התמחות מתאימה. טיפול באמצעות גוף ייעודי מומחה, בלתי תלוי ועם משאבים מתאימים מסייעים להצלחת תהליך הגבייה ומקטינים את ההפסד לבנק. פרסום ההוראה מבטא את החשיבות שמייחס הפיקוח על הבנקים לטיפול הולם בכשלי אשראי בסכומים מהותיים במטרה למקסם את מאמצי הגבייה ולצמצם ככל שניתן את ההפסד הצפוי לבנק, ובמטרה לקיים תהליך הוגן ולמזער את הפוטנציאל ל"אפקט ההילה". להבדיל מחובות צרכניים שמנוהלים על פי רוב בצורה אחידה על פי מודלים מובנים, לחובות עסקיים בסכומים מהותיים מאפיינים שונים ולכן נדרש בהם טיפול פרטני ומיוחד.

במקביל, עודכנה בהתאם הוראת נב"ת מס' 311 – ניהול סיכון האשראי, כך שיוספו הפניות להוראת הנב"ת החדשה A 314. מועד תחולת ההוראה הינו 1 באפריל 2022. ביום 27.10.2021 נתקבל אישור בנק ישראל לבקשתנו לקבלת הקלה ביישום ההוראה בכפוף לכך שחוב מהותי שהתגבש לפני מועד העברתו לבנק מזרחי טפחות, וכן הסדרי חוב חדשים, יטופלו בתאום עם הגורמים העסקיים בשני הבנקים ובמעורבות של מנהלי הסיכונים בשני הבנקים, בהתאם לאמור בהוראה.

תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 451 – "נהלים למתן הלוואות לדיור"

ביום 31 בינואר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים את התיקון לפיו בשל העובדה כי נטילת משכנתא היא אחת ההחלטות המשמעותיות שנוטל משק בית ממוצע, נדרש לבצע שיפורים שונים בתהליך נטילת המשכנתא במטרה להגביר את השקיפות ולסייע ללקוחות לקבל החלטה מושכלת. בוצעו תיקונים בסעיפים הבאים:

- המידע אודות ההלוואות שמציע התאגיד הבנקאי
- האישור העקרוני ושמירה על שיעור הריבית
- מסירת מידע לשם בחינת כדאיות פרעון מוקדם
- הוספו מספר תוספות: תוספת לעניין חישוב הריבית הכוללת החזויה, תוספת לעניין הסלים האחידים וכן תוספת לעניין דף ההסבר למבקש ההלוואה ופורמט האישור העקרוני.
- נקבע כי תחילת ההוראה ביום 31 באוגוסט 2022. הבנק פנה לבנק ישראל בבקשה לקבלת פטור מיישום ההוראה.

מכתב הפיקוח על הבנקים מיום 20.12.2021 בנושא : מסגרת הערכות לרעידת אדמה

בהתאם למכתב על הבנקים להערך להשפעות ולהשלכות במקרה של רעידת אדמה. מסגרת הערכות מהווה כלי תכנוני לקבלת החלטות בתכנון השקעת משאבים אל מול מתאר אפשרי של ארוע רעידת אדמה והשפעתו על התהליכים העסקיים של המערכת הבנקאית. נקבע כי על הבנק לבחון באופן שוטף תרחישים מהותיים נוספים (פרטניים או מערכתיים) המחייבים בניית היערכות מקדימה להתמודדות. המסגרת להערכות כוללת הצעה למודל להערכת הסיכון לאתרי הבנק. המכתב מונה מספר דרישות שעל הבנקים ליישם כמו כן, נקבע כי הבנקים נדרשים לקיים דיון בדירקטוריון בקשר עם דרישות והנחיות המכתב, ובכלל זה הצגת הפערים והשיבושים שמופו ותוכנית המענה הפרטנית והכוללת לסגירתם עד לתאריך 30 ביולי 2022. הבנק פנה לבנק ישראל בקשה לקבלת הקלות ביישום.

הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה מספר 203A – "מדידה והלימות הון – טיפול בסיכון אשראי של צד נגדי"

ביום 15 במרץ 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת נב"ת המאמצת את ההוראה של ועדת באזל לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי בגישה הסטנדרטית, בהתאמות הנדרשות. דיווח לראשונה של ההוראה הינו ביום 30 בספטמבר 2022 (ככל שיוותר מלאי נגזרים בהתאם לתכנון העברת הנוסטרו). הבנק פועל בתאום עם בנק מזרחי טפחות, פנייה לבנק ישראל בבקשה לקבלת פטור מיישום ובמקביל נערך לאפשרות יישום מינימאלי.

סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)

הטבלה להלן מספקת סקירה כללית על סך נכסי הסיכון המשוקללים (RWA) שיוצרים את המכנה של דרישות ההון מבוססות הסיכון. פירוט נוסף של נכסי הסיכון המשוקללים מוצג בחלק הבא – "הרכב ההון".

טבלה 2: סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)			
	א	ב	ג
	נכסי סיכון משוקללים		דרישות הון מזעריות ¹
	31.3.2022	31.12.2021	31.3.2022
	במיליוני ש"ח		
1	12,687	15,045	1,459
	סיכון אשראי (לא כולל סיכון אשראי של צד נגדי) (CCR) (גישה סטנדרטית) ²		
6	53	60	6
	סיכון אשראי של צד נגדי (גישה סטנדרטית)		
10	182	133	21
	התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)		
20	683	701	79
	סיכון שוק		
24	1,624	1,653	187
	סיכון תפעולי		
25	902	897	104
	סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)		
27	16,131	18,489	1,856
	סך הכל		

1. ככלל יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינו 12.5%. עם זאת, בהתאם להוראות השעה בדבר התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה, החל מחודש מרס 2020 יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינו 11.5%.
2. סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי, סיכון סילוק, חשיפות איגוח וסכומים מתחת לספי הניכוי. הקיטון במהלך הרבעון הראשון לשנת 2022 נובע בעיקר מהעברת פעילות של לקוחות לבנק מזרחי טפחות, כחלק מהליך המיזוג עם בנק מזרחי טפחות.

הרכב ההון הפיקוחי (CC1)

מדדת ההון מבוססת על חלוקת ההון להון רוברד 1 (הון עצמי רוברד 1 והון רוברד 1 נוסף) ולהון רוברד 2, נכון למועד הדיווח לא קיים הון רוברד 1 נוסף.

הון עצמי רוברד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מזכויות המיעוט (זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים. ההתאמות הפיקוחיות והניכויים העיקריים מהון עצמי רוברד 1 הינם מסים נדחים לקבל נטו בגין הפרשי עיתוי ורווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי (Debt - DVA Value Adjustment). (סיכון אשראי עצמי - כאשר לבנק התחייבות כלפי הצד הנגד בעסקאות נגזרות פיננסיות, נדרש בהתאם להוראת תקן חשבונאי אמריקאי FAS 157, להביא לידי ביטוי בתחשיב השווי ההון של המכשיר הנגזר את ההסתברות לחדלות הפירעון של הבנק. התאמה זו מביאה למצב שהתחייבות כלפי הצד הנגדי קטנה בגובה ההתאמה של הסיכון).

בנוסף לאלו, נכללות התאמות להון עצמי רוברד 1 שנובעות מיישום תכניות התייעלות תפעולית.

הון רוברד 2 כולל בעיקר מכשירי הון ויתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בכפוף לתקרה שנקבעה בהוראות.

לגבי מכשירי הון שהיו כלולים בהון רוברד 2 בתאריך 31 בדצמבר 2013 נקבעו הוראות מעבר ותקרת הכרה, כמפורט בהוראות, כך שהסכום המוכר בגינם בפועל הינו הנמוך מבין סכומם המופחת של המכשירים עצמם ותקרת הכרה המתבססת על יתרת מכשירי הון שהיו כלולים בהון רוברד 2 ביום 31 דצמבר 2013 אשר מופחתת בתחילת כל שנה ב-10% עד ליום 1 בינואר 2022. בשנת 2021 תקרת ההכרה הינה 10%. כמו כן, במסגרת ההוראות נקבעה מגבלה לפיה הון רוברד 2 לא יעלה על 100% מהון רוברד 1, לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה.

מכשירי הון המונפקים מתחילת שנת 2014 נדרשים לעמוד בקריטריונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. לצורך הכללתם בהון, הקריטריונים העיקריים שעל המכשיר לכלול הינם: (1) מנגנון לספיגת הפסדי קרן על ידי המרה למניות רגילות או הפחתת המכשיר כאשר יחס הון עצמי רוברד 1 של התאגיד הבנקאי יורד מ-5%; (2) סעיף הקובע שקרות האירוע המכונן לא-קיימות (כמוגדר בנספח ה' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202) יומר המכשיר באופן מיידי למניות רגילות או יימחק.

בחודש דצמבר 2020 בוצעה השקעה בסך 500 מיליוני שקלים חדשים שביצע בנק מזרחי טפחות בהון המניות של בנק אגוד כנגד הקצאת מניות, אשר נועדה בין היתר על מנת שבנק אגוד יערך לתהליך מיזוג עם מזרחי טפחות ועל מנת להבטיח עמידה ביחסי ההון והמינוף המזעריים החלים עליו על פי הוראות בנק ישראל, לרבות כרית הונית שתאפשר התמודדות עם תנודתיות ביחסי ההון בהתחשב בפעולות המיזוג הצפויות ו/או בשינויים בשוקי ההון שיכולים להשפיע על קרן ההון של בנק אגוד. כתוצאה מכך הבנק נמצא ביחס הון גבוה משמעותית מהיחס הנדרש על ידי בנק ישראל.

ביום 2 במאי 2021 מוזגה החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ אל תוך מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ. השפעת מיזוגה של החברה לנאמנות על הונו העצמי של הבנק הינה ירידה של 69 מיליון ש"ח המהווים דיבידנד בעין שחילק הבנק אגב העברת המניות והמיזוג. ביום 13 ביוני 2021, מוזגה אגוד הנפקות בע"מ אל תוך מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ. השפעת מיזוגה של אגוד הנפקות על הונו העצמי של הבנק הינה ירידה של 33 מיליון ש"ח המהווים דיבידנד בעין שחילק הבנק אגב העברת המניות והמיזוג. לפירוט נוסף ראה ביאור 32. ד. ו- ה בדוחות הכספיים של הבנק ליום ה-31 בדצמבר 2021.

ביום 13 ביוני 2021 הנפיק בנק אגוד מכשיר הון בסך 400 מיליון ש"ח (COCO), הנושא ריבית שנתית בשיעור של 2.5% ועומד לפירעון בתאריך 13.6.2031. הנפקה זו עומדת בדרישות הוראות ניהול בנקאי תקין 202 (מדידה והלימות – ההון הפיקוחי, וממלאת אחר כל הקריטריונים שנקבעו בנספחים ד' ו-ה' להוראה זו).

נכון ל-31 במרס 2022, סכום כתבי התחייבות נדחים העומדים בתנאי הכשירות של באזל 3 ומוכרים על ידי המפקח על הבנקים כהון רוברד 2 עומד על כ-400 מיליון ש"ח.

הון הבנק הסתכם ביום 31 במרס 2022 ב-3,253 מיליון ש"ח, לעומת 3,044 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021. הגידול בהון לעומת סוף שנת 2021 נובע מרווחי הבנק בסך 259 מיליון ש"ח, אשר קוזז על ידי ירידה של 52 מיליון ש"ח בקרן ההונית, מתוכו ירידה בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן בסך 97 מיליון ש"ח אשר קוזזו מהתאמות של התחייבות בגין הטבות לעובדים בסך 45 מיליון ש"ח.

תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו מוצג באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:

<https://www.unionbank.co.il/igud/> גילויים-רבעוניים/

טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון (CC1)

גילוי על פי נדבך 3

יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	יתרה ליום 31 במרס 2021	יתרה ליום 31 במרס 2022	במיליוני ש"ח
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים			
1,478	1,478	1,478	הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1
1,563	1,674	1,824	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן
3	(15)	(49)	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
3,044	3,137	3,253	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוח וניכויים			
(6)	-	(48)	מיסים נדחים לקבל שמימושם מבוסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מיסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי (temporary differences)
(1)	-	-	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההגון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק
-	-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי (בסכום העולה על 10% מהון עצמי רובד 1)
-	-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי
(58)	(27)	(77)	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
31	58	27	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
(34)	31	(98)	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
3,010	3,168	3,155	הון עצמי רובד 1
3,010	3,168	3,155	הון רובד 1
הון רובד 2: מכשירים והפרשות			
-	-	-	מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו
-	-	-	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
400	518	400	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג' ³
-	-	-	מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2
177	249	160	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
577	767	560	הון רובד 2 לפני ניכויים
הון רובד 2: ניכויים			
-	-	-	סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2
577	767	560	הון רובד 2
3,587	3,935	3,715	סך ההון
18,489	22,605	16,131	סך נכסי סיכון משוקללים

טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון (CC1)

גילוי על פי נדבך 3

יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	יתרה ליום 31 במרס 2021	יתרה ליום 31 במרס 2022	במיליוני ש"ח
יחס הון וכריות לשימור הון (באחוזים)			
16.28%	14.01%	19.56%	61 הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
16.28%	14.01%	19.56%	62 הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
19.40%	17.41%	23.03%	63 ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים			
8.43%	8.39%	8.47%	69 יחס הון עצמי רובד 1 מזער ² שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
8.43%	8.39%	8.47%	70 יחס הון רובד 1 מזער ² שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
11.50%	11.89%	11.50%	71 יחס הון כולל מזער ² שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)			
109	74	116	72 השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה
-	-	-	73 השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה
359	342	361	75 מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2			
177	249	160	76 הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה
202	254	173	77 התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר			
151	151	-	84 סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר
-	-	-	85 סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה

- נתונים אלו כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מה-12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרו על ידי הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה פרק הלימות ההון.
- ככלל יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 9% ו 12.5% בהתאמה. ליחסים אלה נוספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלואות לדיור למועד הדיווח. עם זאת, בהתאם להוראות השעה בדבר התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה, החל מחודש מרס 2020 יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 8% ו 11.5% בהתאמה, וכן לא תחול דרישת ההון הנוספת בשיעור של 1% על הלואות לדיור למטרת מגורים שאושרו החל מתחילת תוקפה של הוראת השעה (19 במרס 2020) ועד 30 בספטמבר 2021 וכן על הלואות לדיור לעל מטרה שהועמדו מתחילת תוקפה של הוראת השעה. הוראת השעה מסתיימת ביום 1 בינואר 2022. לאור האמור לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש למועד הדיווח הינם 8.47% ו-11.50%, בהתאמה.
- הירידה מול שנה קודמת נובעת מהפחתת ההכרה בשטרי ההון בהתאם להוראות.

לפרטים בדבר קשרים בין הדוחות הכספיים ובין ההון הפיקוחי ראה תוספת א' לדוח זה.

הלימות ההון של תאגיד בנקאי הינה מרכיב מרכזי בהערכת יציבותו של התאגיד. הלימות ההון נבחנת באמצעות היחס שבין בסיס ההון לבין הסכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בעסקי הבנק, כהגדרתם בהוראות באזל 3.

הוראות באזל 3 שמה דגש על ניהול הסיכונים תוך קישור בין פרופיל הסיכונים של הבנק ואיכות ניהולם לבין הקצאת ההון הנדרשת, וזאת במטרה להביא לחיזוק עמידותה של המערכת הבנקאית בעתות משבר.

הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית בתחומי סיכון האשראי וסיכון השוק, וגישת האינדיקטור הבסיסי עבור סיכונים תפעוליים. מעבר לכך, הבנק מקיים תהליך פנימי להערכת הסיכונים והקצאת הון על מנת להבטיח כי הבנק מקצה מספיק הון כנגד מכלול הסיכונים (להלן: "ICAAP"). במסגרת תהליך ה-ICAAP נבחנת נאותות יעדי ההון, גם תחת תרחישי קיצון, בהתחשב בפרופיל הסיכון של הבנק, לרבות תכנון וניהול ההון. יצוין כי לאור הליך המיזוג, הבנק אינו עורך תהליכי ICAAP שנתיים וזאת באישור הפיקוח על הבנקים. כמו כן, החל מרבעון רביעי 2020, לאור רכישת הבנק על ידי בנק מזרחי טפחות, משולב הבנק בתהליך ה-ICAAP הקבוצתי אותו עורך בנק מזרחי טפחות.

הוראות באזל 3 מיושמות על בסיס מאוחד, וכן, לגבי החברות המוחזקות להן הבנק העמיד כתב שיפוי בהתאם להוראות באזל, לא קיים ולא חזוי מכשול להעברה מיידיית של מקורות הון או לביצוע החזר התחייבויות של החברות המוחזקות על ידי הבנק.

לפירוט הוראות רגולטוריות חדשות העוסקות בנושאי מדידה והלימות הון, לרבות הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL) וכן ביצוע הערכה פנימית של נאותות הלימות ההון (ICAAP) בבנק, ראה דוח המפורט על הסיכונים לשנת 2021.

תכנון ההון ויעדי ההון

יעד הלימות ההון בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק נדרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 בשיעור של 9% וביחס הון כולל בשיעור של 12.5%. כמו כן, על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדירור" נדרש הבנק להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 באחוז אחד מיתרת הלוואות לדירור למועד הדיווח, כאשר ביום 6 באוקטובר 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון לקובץ שאלות ותשובות בדבר יישום הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדירור, אשר במסגרתו נכללה, בין היתר, הבהרה לפיה דרישת ההון הנוספת בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדירור מתייחסת ליעד הון עצמי רובד 1 בלבד ואין חובה ליישמה גם ביחס ליעד ההון הכולל. לאור התפרצות נגיף הקורונה וכחלק מהתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בה נכללה, בין היתר, הוראת שעה הנוגעת לעדכון הוראה 201 אשר כוללת הפחתת דרישות ההון הרגולטוריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז אחת. בהתאם לחזר נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 8% (לעומת 9% לפני השינוי), וביחס הון כולל מזערי של 11.5% (לעומת 12.5% לפני השינוי).

בנוסף במסגרת העדכונים השוטפים שנערכו להוראת השעה במהלך השנים 2020-2021, עודכנה הוראה 329 אשר מבטלת את דרישות ההון של נקודת אחוז נוספת על הלוואות לדירור לצורך רכישת זכות במקרקעין שהועמדו בתקופת המשבר ועד ליום 30 בספטמבר 2021 וכן, על הלוואות לדירור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין (הלוואות לכל מטרה) שהועמדו בתקופת המשבר ועד תום תוקף ההוראה.

ביום 27 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לפיו, החל מיום 1 בינואר 2022, יפוג תוקף הוראת השעה. כמו כן, בוצע עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות על הלוואות לדירור לפיו, דרישת ההון הנוספת בשיעור 1 נקודת האחוז תחול בגין הלוואות למטרת דירור בלבד ולא תחול בגין הלוואה לדירור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין ובמשכון דירה (להלן- "הלוואה לכל מטרה").

לעניין הפחתת דרישות ההון נקבע כי ההקלה תחול עד תום 24 חודשים מתום תוקף ההוראה ובלבד שיחסי ההון של התאגיד הבנקאי לא יפחתו מיחסי ההון במועד תום תוקף ההוראה או יחסי ההון המזעריים שחלים על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מבניהם. עם זאת, במסגרת החוזר נקבע כי הפחתה ביחסי ההון של עד 0.3 נקודות האחוז בתקופת ששת החודשים מתום תוקף ההוראה לא תחשב כחריגה מהאמור. ביום 30 בנובמבר 2020 וביום 10 בדצמבר 2020 פנה הבנק לפיקוח על הבנקים בפניה משותפת יחד עם בנק מזרחי טפחות בבקשה להקלות אגב מיזוג הבנק לבנק מזרחי טפחות. ביום 30 בדצמבר 2020 התקבל בבנק מכתב מהפיקוח על הבנקים ובו מענה לבקשה להקלות אגב תהליך המיזוג כאמור. בהתאם למכתב, נקבעו לבנק יעדי הון רובד 1 והון כולל 9.3% ו-12.3% בהתאמה ויעדי יחס מינוף של 4.5%. בהתאם להחלטת הדירקטוריון מיום 31 בדצמבר 2020, הבנק שומר שוליים נאותים ליחסים שנקבעו.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 במרס 2022, הינם 8.47% ו-11.50%, בהתאמה (במקום 9.39% ו-12.89% לפני הוראת השעה).

תכנון ההון – במסגרת הדיונים על תכנית העבודה לשנת 2022 שהתקיימו בדירקטוריון בסוף דצמבר 2021, נקבע תכנון ההון לשנה זו. תכנון ההון השנתי נגזר מיעדי ההון שהוגדרו על ידי הדירקטוריון.

תכנון ההון לשנת 2022 הושפע בעיקר מהפרשה לתכנית פרישה וירידה בסיכון אשראי כתוצאה ממיזוג הבנק עם בנק מזרחי טפחות.

יצוין כי חלק ממידע זה הינו "מידע צופה פני עתיד".

ראה גם סעיף "הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים" וביאור 16 "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן" בדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 במרס 2022.

טבלה 4: ניתוח רגישות לגורמים העיקריים המשפיעים על הלימות ההון של הבנק ליום 31 במרס 2022:

שינוי ביחס הון עצמי רובד 1	שינוי ביחס ההון הכולל	
בנקודות האחוז		
(0.62)	(0.62)	קיטון של 100 מ' ש"ח בהון עצמי רובד 1
(1.14)	(1.34)	גידול של 1 מיליארד ש"ח בנכסי הסיכון

תיאור שימוש במבחני קיצון במסגרת תכנון ההון

גילוי על פי EDTF

התממשותו בפועל של תרחיש קיצון והצורך לעמוד בתיאבון וסיבולת הסיכון, כפי שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק, עשויים להביא לסטייה מתכנון ההון המקורי, כך שתחול פגיעה ביחסי ההון כפי שנקבעו. במסגרת הטמעת תהליכי ניהול הסיכונים הבנק בוחן מגוון תרחישי קיצון. התרחיש המוביל הינו תרחיש קורונה שהתקבל מבנק ישראל, המבוסס על תרחיש אחיד למערכת הבנקאית ומבוצע כל רבעון. יצוין, כי לאור רכישת הבנק ע"י בנק מזרחי טפחות תהליך ה-ICAAP ותרחישי הקיצון השונים משולבים בתהליך שמבצע בנק מזרחי טפחות במסגרת הקבוצה.

תרחישי הקיצון מתייחסים לקווי העסקים והסיכונים העיקריים שזוהו בבנק תוך הערכת ההשפעה של כל אירוע קיצון על מספר מרכיבים: היקף נכסי הסיכון, הכנסות מריבית, שיעור ההוצאה להפסדי אשראי, הכנסות שאינן מריבית, הוצאות, שינויים בקרן ההון, השלכה על הרווחיות הכוללת ועל יחסי ההון.

הבנק בוחן את תרחיש הקיצון המוביל (תרחיש הקיצון שהסב את הפגיעה המשמעותית ביותר בהלימות ההון) בתדירות רבעונית, תוך התייחסות לתקופה שנתרה עד למיזוג המלא עם חברת האם מזרחי טפחות. מניתוח תרחישי הקיצון עולה כי יחסי הלימות ההון בפועל והיעדים שנקבעו הולמים את יכולת הבנק לספוג הפסדים בלתי צפויים הבאים לידי ביטוי בתרחיש, תוך שאינם יורדים מיחסים מינימליים.

גילוי על פי נדבך 3

הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה") קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, הפועל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות סיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו-כן, לא ניתן להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן מצוין אחרת בהוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה, החשיפה בגין נגזרים מחושבת בהתאם לנספח ג' להוראות ניהול בנקאי תקין 203, והחשיפות בגין פריטים חוץ-מאזניים מחושבות על-ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 203.

ביום 15 בנובמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בעניין "התאמות נוספות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם נגיף הקורונה (הוראת השעה)". בהתאם לחוזר, עודכן כי תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% במקום 5% עובר לשינוי. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5%. תחילתה של ההוראה מיום פרסומה ועד תום תוקף הוראת השעה כאשר לעניין הפחתת דרישות המינוף, נקבע כי ההקלה תחול עד ליום 31.12.2023 ובלבד שיחס המינוף של התאגיד הבנקאי לא יפחת מיחס המינוף ליום 30.06.22 או יחס המינוף המזערי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מבניהם. בהתאם למכתב מהפיקוח על הבנקים ובו מענה לבקשה להקלות אגב תהליך המיזוג כאמור, נקבעו לבנק יעדי יחס מינוף של 4.5%. בהתאם להחלטת הדירקטוריון מיום 31 בדצמבר 2020, הבנק שומר שוליים נאותים ליחסים שנקבעו.

ביום 27 בדצמבר, 2020 התקשר בנק אגוד, בהסכם עם בנק מזרחי טפחות, בהתאם לו הוקצו ביום 31 בדצמבר 2020 על ידי בנק אגוד למזרחי טפחות 8,000,000 מניות רגילות בנות 0.01 ע.ג. כל אחת כנגד השקעה בסך של 500 מיליון ש"ח שביצע מזרחי טפחות בהון המניות של בנק אגוד. המניות המוקצות והפרמיה על הון המניות המוקצות מסווגות כהון עצמי רובד 1 של בנק אגוד לצורך הכללתן בהון הפיקוחי של בנק אגוד בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202. ההתקשרות נועדה בין היתר, על מנת שבנק אגוד יערך לתהליך מיזוג עם מזרחי טפחות ועל מנת להבטיח עמידה ביחסי ההון והמינוף המזעריים החלים עליו על פי הוראות בנק ישראל, לרבות כרית הונית שתאפשר התמודדות עם תנודתיות ביחסי ההון בהתחשב בפעולות המיזוג הצפויות ו/או בשינויים בשוקי ההון שיכולים להשפיע על קרן ההון של בנק אגוד.

לעניין מיזוג אגוד הנפקות עם מזרחי טפחות הנפקות בע"מ והנפקת מכשיר הון בסך 400 מיליון שח (COCO) ראה לעיל פרק הרכב ההון הפיקוח (CC1).

יחס המינוף ליום 31 במרס 2022 עמד על 11.08% לעומת 8.37% ביום 31 בדצמבר 2021. גידול זה נובע בעיקר מירידה בחשיפת האשראי ללקוחות (כ-2.3 מיליארד ש"ח) וירידה בפקדונות בנק ישראל (כ-4.1 מיליארד ש"ח).

השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)

טבלה 5: השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)

גילוי על פי נדבך 3

	31 במרס 2022	31 במרס 2021	31 בדצמבר 2021
	במיליוני ש"ח		
1 סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים	27,608	48,066	34,620
ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסיים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים	-	-	-
2			
4 התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ¹	(201)	(35)	(117)
5 התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (לדוגמה: עסקאות רכש חוזר והלוואות מובטחות דומות אחרות)	-	-	-
6 התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)	1,318	2,256	1,630
7 התאמות אחרות	(253)	(112)	(175)
8 חשיפה לצורך יחס המינוף	28,472	50,175	35,958

1. ראה להלן הערה 2 לטבלה 5 (LR2).

יחס המינוף (LR2)

טבלה 6: יחס המינוף (LR2)

גילוי על פי נדבך 3

	31 בדצמבר 2021	31 במרס 2021	31 במרס 2022	
במיליוני ש"ח				
חשיפות מאזניות				
1.	33,062	47,156	26,825	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות ביטחונות)
2.	(64)	(27)	(125)	(סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1)
3.	32,998	47,129	26,700	סך החשיפות המאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
חשיפות בגין נגזרים				
4.	644	1,020	763	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
5.	230	508	196	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
6.	-	-	-	גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות דיווח לציבור
7.	(464)	(811)	(556)	(ניכויים של נכסי חייבים בגין ביטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים)
8.	-	-	-	(רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח)
9.	-	-	-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
10.	-	-	-	(קיזוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכויי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו)
11.	410	717	403	סך החשיפות בגין נגזרים
חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך				
12.	920	73	51	נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיזוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמטופלות כמכירה חשבונאית
13.	-	-	-	(סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך)
14.	-	-	-	חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות ערך
15.	-	-	-	חשיפות בגין עסקאות כסוכן
16.	920	73	51	סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
חשיפות חוץ מאזניות אחרות				
17.	5,756	8,318	4,349	חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו
18.	(4,126)	(6,062)	(3,031)	(התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)
19.	1,630	2,256	1,318	פריטים חוץ מאזניים
הון וסך החשיפות				
20.	35,958	50,175	28,472	סך החשיפות
21.	3,010	3,168	3,155	הון רובד 1 ¹
22.	8.37%	6.31%	11.08%	יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

1. נתונים אלו כוללים התאמות בגין תוכניות התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מה-12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרו על ידי הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה פרק הלימות ההון בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2021.

מידע כללי על איכות סיכון אשראי (CRA)

גילוי על פי נדבך 3

סיכון האשראי הינו סיכון לגרימת הפסד לבנק כתוצאה מחדלות פירעון או ירידה בכושר הפירעון של צד נגדי של הבנק לעסקה, תוך אי עמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו, והינו הסיכון המשמעותי ביותר אליו נחשף הבנק במסגרת פעילותו בעיקר מבחינת היקפו ביחס לסיכונים אחרים.

סיכון אשראי הנו סיכון מובנה בפעילותו העסקית של הבנק, ומהווה נדבך משמעותי בפרופיל הסיכון הכולל של הבנק.

למידע נוסף אודות היבטים בסיכון האשראי, ראה פרק סיכון ריכוזיות וסיכון אשראי של צד נגדי.

הבנק רכש הלוואות מחברת מימון ישיר מקבוצת ישיר 2006 בע"מ. ביום 22 בינואר 2020, חתמו הבנק ומימון ישיר על תוספת להסכם במסגרתה הוארכה תקופת ההסכם בין הבנק לבין מימון ישיר עד ליום 31 בדצמבר 2021.

לפרטים נוספים לעניין ההתקשרות בין הבנק לבין מימון ישיר ותיקון להסכם בניהם, ראה ביאור 23. ג.8 בדוחות הכספיים ליום ה-31 בדצמבר 2021.

כמו כן, לפרטים נוספים בעניין מסגרת העבודה לניהול סיכון האשראי בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2021.

השפעת נגיף הקורונה

שיפור בסביבה הכלכלית וחזרת המשק לשגרה ואיתו חזרה לתשלומים סדירים בהלוואות בהן בוצעה הקפאת תשלומים במגזרי האשראי השונים, במקביל להעברת פעילות והסבת לקוחות לבנק מזרחי טפחות, הפחיתו ברבעון השלישי לשנת 2021 את רמת סיכון האשראי לרמתו המקורית טרם פרוץ המשבר. לטבלת הערכת גורמי הסיכון בבנק ראה בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2022.

במסגרת הדוחות הכספיים לרבעון הראשון לשנת 2022 והדוח הכספי השנתי לשנת 2021, הבנק שמר על רמת הפרשה התואמת את חוסר הודאות שנותר ובהתאם בינתיים שלא לקחת בחשבון את מלוא השיפור בפרמטרים המאקרו כלכליים וחזרת המשק לרמת פעילות טרום המשבר.

למידע נוסף אודות ההתפתחויות בהפרשה להפסדי אשראי והקשר בין השינוי במדדי איכות האשראי להפרשה להפסדי אשראי ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר ופרק סיכון איכות תיק האשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2022.

הלוואות לדיור

כחלק מתהליך מיזוג הבנק לבנק מזרחי טפחות ובהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 20 ביולי 2021, הופסקה פעילות מכירת משכנתאות חדשות בבנק ונמשך טיפול בתיק הקיים בלבד (היינו משכנתאות שהועמדו בעבר וטרם נפרעו), זאת במסגרת הליכי המיזוג של הבנק עם מזרחי טפחות. לפירוט ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 במרס 2022.

אשראי לבינוי ונדל"ן

במהלך החודשים אוקטובר ודצמבר 2021, הפיץ הפיקוח על הבנקים מכתבים לתאגידים הבנקאיים בנושא עלייה בסיכון האשראי בענף הבינוי והנדל"ן. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, הבנק בחן את ההשפעות בגין החשיפות לענף משק בינוי ונדל"ן וכן בחן האם חלה עליה בסיכון בענפי בניה ונדל"ן בבנק כפי המפורט להלן.

היקף סיכון האשראי בבנק לבינוי ונדל"ן הינו כ-3.5 מיליארד ש"ח, מזה אשראי לפרוייקטים בתהליכי בניה כ-1.2 מיליארד ש"ח. סיכון האשראי הינו בתמהיל מגוון וכולל הן אשראי לזמן קצר והן אשראי לזמן ארוך, בתמהיל ביטחונות הכולל ביטחונות נדל"ן ובהתאם לטיב הלקוח ופעילותו גם ביטחונות שאינם נדל"ן.

יצוין כי העמדת אשראי חדש נבחנת בהתאם לפרמטרים, כפי שאושרו במסגרת מדיניות האשראי של הבנק, בין השאר תוך בחינת טיב הלקוחות, יכולת ההחזר וטיב הביטחונות במקדמים ראויים. לאור התקדמות תהליך המיזוג עיקר האשראי החדש לרבות אשראי חדש בגין ליווי פרויקטים ומימוני קרקעות מועבר לבחינת בנק מזרחי טפחות.

החל מפרוץ משבר הקורונה הודקו הבקורות על תיק הנדל"ן, תוך דיווח חודשי לוועדת אשראי. המדדים שנבדקו החל מפרוץ המשבר כללו התייחסות למדדים כגון: מצב המכירות, קצב הביצוע, מחירי הדירות ביחס לתחזית דוח האפס, ביטולי חוזים רגישות לירידת מחיר ועוד.

כמו כן, סך האשראי לקרקע ירד מסך של כ-1 מיליארד ש"ח לכ-420 מליון ש"ח בלבד, והוא ממשיך במגמת ירידה הנובעת מהעברת התיק למזרחי טפחות.

בהתאם להנחיות הפיקוח, הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן נבחן במדדים שונים: ירידה בהיקף התיק עקב המיזוג, ירידה בריכוזיות התיק, העדר חריגות ממדיניות האשראי, אי מתן הקלות בסטנדרט חיתום, ירידה בשיעור מימון לאשראי לקרקעות, כושר הספיגה בפרוייקטים, שיעורי המימון בנדל"ן המניב.

לאור הנתונים המוצגים וניתוחם, להערכת הבנק לא חלה עליה בסיכון הענפי.

הבנק ממשיך לעקוב אחר הסיכון בתיק וימשיך לעקוב באופן שוטף אחר האירועים בענף בכלל ואחר הפרוייקטים המלווים ע"י הבנק בפרט.

להלן פרטים על סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן:

ליום 31 במרס 2022							
סיכון אשראי לציבור ¹							
סיכון אשראי		סיכון אשראי כולל בעייתי		יתרת הפרשה להפסדי אשראי			
מאזני ²	חוץ מאזני ³	כולל	לא צובר	אחר ⁴	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	
ערבויות לרוכשי דירות		מסגרות והתחייבויות אחרות					
במיליוני ש"ח							
706	518	473	1,697	12	6	8	6
577	19	200	796	-	-	11	-
1,283	537	673	2,493	12	6	19	6
571	205	259	1,035	13	12	5	6
1,854	742	932	3,528	25	18	24	12
366	504	447	1,317	-	-	1	6

בביטחון נדל"ן:

לדיוור
למסחר ולתעשייה
סך הכל בביטחון נדל"ן
שאינו בביטחון נדל"ן
סך הכל ענף משק בינוי
מזה: מיועד לליווי פרויקטים

ליום 31 בדצמבר 2021							
סיכון אשראי לציבור ¹							
סיכון אשראי		סיכון אשראי כולל בעייתי		יתרת הפרשה להפסדי אשראי			
מאזני ²	חוץ מאזני ³	כולל	לא צובר *	אחר ⁴ *	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	
ערבויות לרוכשי דירות		מסגרות והתחייבויות אחרות					
במיליוני ש"ח							
1,180	554	748	2,482	22	6	11	4
621	20	278	919	-	-	4	3
1,801	574	1,026	3,401	22	6	15	7
836	216	248	1,300	32	14	4	17
2,637	790	1,274	4,701	54	20	19	24
750	531	728	2,009	-	-	3	3

בביטחון נדל"ן:

לדיוור
למסחר ולתעשייה
סך הכל בביטחון נדל"ן
שאינו בביטחון נדל"ן
סך הכל ענף משק בינוי ונדל"ן
מזה: מיועד לליווי פרויקטים

- * הוצג מחדש לאור אימוץ לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים.
1. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור – לא צובר מוצגים לפני השפעה ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.
 2. אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור, חובות אחרים של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.
 3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
 4. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני בגין הציבור שהינו נחות או בהשגחה מיוחדת.

להלן פרטים על סיכון האשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי מצב הנכס:

ליום 31 בדצמבר 2021			ליום 31 במרס 2022		
סיכון אשראי ¹			סיכון אשראי ¹		
מאזני	חוץ מאזני	כולל	מאזני	חוץ מאזני	כולל
במיליוני ש"ח					
1,022	252	770	422	38	384
1,408	1,122	286	1,157	944	213
971	226	745	914	228	686
3,401	1,600	1,801	2,493	1,210	1,283
1,300	464	836	1,035	464	571
4,701	2,064	2,637	3,528	1,674	1,854

ביטחון נדל"ן

נדל"ן שבנייתו טרם הושלמה:

קרקע גולמית

נדל"ן בתהליכי בנייה

נדל"ן שבנייתו הושלמה

סך הכל אשראי בביטחון נדל"ן

שאינו בביטחון נדל"ן

סך הכל סיכון אשראי לבינוי ונדל"ן

1. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

גילוי על פי נדבך 3

טבלה 7: איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

יתרות ליום 31 במרס 2022				
במיליוני ש"ח				
א	ב	ג	ד	
יתרות ברוטו ⁽¹⁾		הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך ⁽²⁾	יתרות נטו	
לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	אחרים			
148	21,414	(5)	21,557	1 חובות, למעט אג"ח ⁽³⁾
41	4,500	(66)	4,475	2 אג"ח ⁽⁴⁾
15	4,336	(2)	4,349	3 חשיפות חוץ מאזניות ⁽⁵⁾
204	30,250	(73)	30,381	4 סה"כ
יתרות ליום 31 במרס 2021				
במיליוני ש"ח				
א	ב	ג	ד	
יתרות ברוטו ⁽¹⁾		הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך ⁽²⁾	יתרות נטו	
לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	אחרים			
364	39,622	(58)	39,928	1 חובות, למעט אג"ח ⁽³⁾
40	6,592	(68)	6,564	2 אג"ח ⁽⁴⁾
45	8,286	(13)	8,318	3 חשיפות חוץ מאזניות ⁽⁵⁾
449	54,500	(139)	54,810	4 סה"כ
יתרות ליום 31 בדצמבר 2021				
במיליוני ש"ח				
א	ב	ג	ד	
יתרות ברוטו ⁽¹⁾		הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך ⁽²⁾	יתרות נטו	
לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	אחרים			
272	28,893	(43)	29,122	1 חובות, למעט אג"ח ⁽³⁾
45	4,409	(66)	4,388	2 אג"ח ⁽⁴⁾
35	5,737	(16)	5,756	3 חשיפות חוץ מאזניות ⁽⁵⁾
352	39,039	(125)	39,266	4 סה"כ

1. חשיפה במונחי יתרת חוב רשומה, כלומר לאחר מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי. בהתאם לערכים החשבונאיים המדווחים בדוחות הכספיים, של פריטים מאזניים וחוץ מאזניים היוצרים חשיפה לסיכון אשראי לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.
2. לא כולל הפרשות קבוצתיות.
3. לרבות אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים ובממשלה ונכסים אחרים.
4. ללא מניות בתיק למסחר וללא השקעות ברכיבי הון פיקוחיים של תאגידים פיננסיים אשר כלולות בסעיף נכסים אחרים. כמו כן, ללא פריטים שאינם כספיים דוגמת פעילות בשוק המעוף, הכלולים בחשיפות חוץ מאזניות.
5. לרבות סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת הסכמי קיזוז (Netting) ולאחר הכפלה במקדם התוספת (Add-on)) ופעילות לקוחות בשוק המעוף שאינה עונה על הגדרת נגזר.

שינויים במלאי החובות הלא צוברים (CR2)

למידע בדבר יתרה ותנועה בחובות הלא צוברים בבנק ראה פרק סקירת הסיכונים, תחת פרק סיכון איכות תיק האשראי בדוח הדירקטוריון והנהלה.

לפרטים נוספים, ראה ביאור 6 "סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי" בדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2022.

גילוי נוסף בנוגע לאיכות האשראי של חשיפות אשראי (CRB)

גילוי על פי נדבך 3

לפירוט ניהול אשראי בעייתי וגביית חובות, הוצאות להפסדי אשראי וזיהוי אשראי בעייתי וכן, נאותות הסיווג וההפרשה להפסדי אשראי בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2021.

סיכון ריכוזיות תיק האשראי

סיכון ריכוזיות הינו אחד מסוגי הסיכון העומדים בפני תאגיד בנקאי בפעילותו העסקית. בניגוד לרכיבי הסיכון האחרים המוגדרים בדרך כלל ברמת עסקה בודדת, או ברמת צד נגדי יחיד, החשיפה לסיכון הריכוזיות נובעת מהרכב תיק נכסי הסיכון של הבנק או מהרכב החשיפות שלו.

יצוין, כי במסגרת תהליכי יישום תכנית המיזוג והעברת פעילות לקוחות עסקיים גדולים למזרחי טפחות, היקפי האשראי בענפים השונים ובקבוצות הלווים הגדולות משתנים, ומגבלות מדיניות פנימיות (שאינן רגולטוריות), הופכות ללא רלוונטיות. מגבלות אלו בוטלו במדיניות האשראי העסקי והמסחרי באישור הדירקטוריון החל מרבעון רביעי לשנת 2021.

כמו כן, בהמשך לתהליך ארוך שנים של הקטנת ריכוזיות בעיקר של קבוצות הלווים הגדולות ובייחוד עם העברת אשראי של קבוצות לווים גדולות לבנק מזרחי טפחות, חלה ירידה ברמת סיכון ריכוזיות לווים וקבוצות לווים, אשר קיבלה ביטוי בהפחתת הערכת הסיכון ברבעון השלישי של שנת 2021. לטבלת הערכת גורמי הסיכון בבנק ראה בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 במרס 2022.

מבנה והתפתחות הנכסים וההתחייבויות

טבלה 8: אשראי לציבור, מאזני – התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	יתרה ליום 31 במרס 2022	
שיעור השינוי	במיליוני ש"ח		
(4%)	9,861	9,511	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
(10%)	3,749	3,372	אנשים פרטיים - אחר
(34%)	2,293	1,524	בינוי ונדל"ן
(33%)	968	647	מסחר
(27%)	501	367	תעשייה
(32%)	212	145	שירותים פיננסיים
(28%)	1,008	730	אחר
(12%)	18,592	16,296	סך הכל

האשראי לציבור, נטו (לאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי) הסתכם ביום 31 במרס 2022 ב-16,296 מיליון ש"ח, לעומת 18,591 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021, ירידה בשיעור של כ-12%. היתרה הממוצעת של האשראי לציבור נטו בשנת 2021 עמדה על 22,208 מיליון ש"ח, לעומת 25,416 מיליון ש"ח לשנת 2020, ירידה בשיעור של 12.6%. יצוין כי הקיטון בהיקף האשראי נובע בעיקר מהעברת פעילות של לקוחות לבנק מזרחי טפחות, כחלק מהליך המיזוג עם בנק מזרחי טפחות.

טבלה 9: אשראי חוץ מאזני – ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	יתרה ליום 31 במרס 2022	
	במיליוני ש"ח		
	1,605	1,528	ערביות לרוכשי דירות
(5%)			
	658	552	ערביות והתחייבויות אחרות
(16%)			
	846	544	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
(36%)			
	559	305	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו
(45%)			
	1,751	1,230	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן
(30%)			
	771	419	התחייבויות להוצאת ערבויות
(46%)			

יתרות האשראי החוץ מאזניות הסתכמו ביום 31 במרס 2022 ב-4,578 מיליון ש"ח, לעומת 6,190 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021. ירידה בשיעור של כ-26% לאור הסבת פרויקטים שאושרו לביצוע במזרחי טפחות.

טבלה 10: התפתחות ביתרות הפיקדונות

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	יתרה ליום 31 במרס 2022	
	במיליוני ש"ח		
	24,822	16,616	פיקדונות הציבור ¹
(33.06%)			
	2,659	4,672	פיקדונות מבנקים ²
75.7%			
	1	-	פיקדונות הממשלה
(100%)			
	27,482	21,288	סך-הכל
(22.5%)			

1. פיקדונות הציבור הסתכמו ביום 31 במרס 2022 ב-16,616 מיליון ש"ח לעומת 24,822 מיליון ש"ח לסוף שנת 2021, קיטון בשיעור של 33.1%. יצוין כי הקיטון נובע בעיקר מהעברת פעילות של לקוחות לבנק מזרחי טפחות, כחלק מהליך המיזוג עם בנק מזרחי טפחות.
2. הגידול לעומת סוף שנה נובע מפיקדונות שהופקדו ע"י בנק מזרחי טפחות.

ניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק

טבלה 11: סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד

ליום 31 במרס 2022

חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³							סיכון אשראי כולל ¹			
הפסדי אשראי ⁴										
יתרת הפרשה	מחיקות	הוצאות (הכנסות)	מזה:				דירוג ביצוע אשראי	בעייתי	סך הכל	
			לא בגין הפסדי חשבונאיות להפסדי אשראי	צובר	בעייתי ⁶	חובות ²				
אשראי	נטו ⁹	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	במיליוני ש"ח
-	-	-	-	-	45	54	-	54	54	חקלאות
-	-	-	-	-	3	8	8	123	131	כרייה וחציבה
14	-	(4)	18	80	380	518	93	501	594	תעשייה
25	-	(10)	24	36	822	2,115	36	2,136	2,172	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁷
11	1	(2)	1	7	726	1,107	7	1,349	1,356	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
1	-	(1)	-	-	80	95	-	239	239	אספקת חשמל ומים
5	-	(2)	1	6	652	861	17	893	910	מסחר
7	-	(1)	20	52	100	117	52	65	117	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
1	-	-	3	4	45	79	4	75	79	תחבורה ואחסנה
1	-	-	-	-	102	158	-	200	200	מידע ותקשורת
1	1	(1)	1	2	146	175	4	310	314	שרותים פיננסיים
2	-	-	2	3	191	302	3	302	305	שרותים עסקיים אחרים
2	-	-	-	1	177	233	1	238	239	שרותים ציבוריים וקהילתיים
70	2	(21)	70	191	3,469	5,822	225	6,485	6,710	סך הכל מסחרי
26	-	(1)	33	33	9,537	9,579	33	9,546	9,579	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
70	(4)	(4)	7	38	3,441	4,020	38	3,986	4,024	אנשים פרטיים - אחר
166	(2)	(26)	110	262	16,447	19,421	296	20,017	20,313	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	(1)	-	-	456	456	-	893	893	בנקים בישראל ⁸
-	-	-	-	-	-	-	-	3,501	3,501	ממשלת ישראל
166	(2)	(27)	110	262	16,903	19,877	296	24,411	24,707	סך הכל פעילות בישראל
פעילות לזרים בחו"ל:										
-	-	-	-	-	-	1	8	264	272	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	214	214	-	755	755	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממשלות חו"ל
-	-	-	-	-	214	215	8	1,019	1,027	סך הכל פעילות בחו"ל
166	(2)	(27)	110	262	17,117	20,092	304	25,430	25,734	סך הכל

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל: חובות – 17,117 מיליון ש"ח, אגרות חוב – 5,081 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו – 51 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים – 491 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים – 2,994 מיליון ש"ח.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
5. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
6. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
7. כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 1 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסכום זניח.
8. לא כולל פיקדונות בבנק ישראל.
9. קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

טבלה 11: סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2021

חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³							סיכון אשראי כולל ¹		
הפסדי אשראי ⁴									
יתרת הפרשה הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות להפסדי אשראי ⁹	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה:				סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁵	סך הכל
			בעייתי לא צובר	בעייתי לא צובר ^{6*}	חובות ²	סך הכל			
-	-	(1)	-	1	79	94	1	93	94
-	1	(2)	-	-	7	64	10	151	161
23	1	(10)	19	80	521	711	89	700	789
35	2	(27)	48	62	1,448	3,241	63	3,251	3,314
8	6	(13)	5	11	864	1,135	11	1,376	1,387
1	-	(4)	-	-	114	140	-	294	294
6	1	(17)	2	8	974	1,388	16	1,419	1,435
5	(2)	(3)	21	55	113	133	55	78	133
25	-	8	71	75	194	237	75	162	237
1	1	(3)	-	-	108	185	-	237	237
3	8	(29)	2	18	215	272	18	402	420
1	1	(3)	2	3	226	397	3	398	401
1	-	(2)	-	1	202	332	1	331	332
109	19	(106)	170	314	5,065	8,329	342	8,892	9,234
44	-	(10)	1	36	9,905	9,969	36	9,933	9,969
81	(4)	(31)	7	37	3,828	4,763	37	4,730	4,767
234	15	(147)	178	387	18,798	23,061	415	23,555	23,970
1	-	1	-	-	1,326	1,326	-	1,644	1,644
-	-	-	-	-	-	-	-	4,069	4,069
235	15	(146)	178	387	20,124	24,387	415	29,268	29,683
-	-	-	-	-	-	1	17	292	309
-	-	-	-	-	415	415	-	820	820
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	415	416	17	1,112	1,129
235	15	(146)	178	387	20,539	24,803	432	30,380	30,812

פעילות לווים בישראל:

חקלאות
 כרייה וחציבה
 תעשייה
 בינוי ונדל"ן - בינוי⁷
 בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
 אספקת חשמל ומים
 מסחר
 בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
 תחבורה ואחסנה
 מידע ותקשורת
 שירותים פיננסיים
 שירותים עסקיים אחרים
 שירותים ציבוריים וקהילתיים
 סך הכל מסחרי
 אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
 אנשים פרטיים - אחר
 סך הכל ציבור - פעילות בישראל
 בנקים בישראל⁸
 ממשלת ישראל
 סך הכל פעילות בישראל פעילות לווים בחו"ל:
 סך הכל ציבור
 בנקים בחו"ל
 ממשלות חו"ל
 סך הכל פעילות בחו"ל
 סך הכל

סוג מחדש

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל: חובות – 20,539 מיליון ש"ח, אגרות חוב – 4,693 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו – 920 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים – 364 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים – 4,296 מיליון ש"ח.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
5. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
6. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
7. כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 3 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסכום זניח.
8. לא כולל פיקדונות בבנק בישראל.
9. קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

טבלה 12: חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים
 ראה הערה (1) לטבלה

ליום 31 בדצמבר 2021			ליום 31 במרס 2022			
סיכון אשראי	סיכון חוץ-מאזני	סיכון אשראי	סיכון אשראי	סיכון חוץ- מאזני	סיכון אשראי	
נוכחי כולל	נוכחי ³	מאזני ²	נוכחי כולל	נוכחי ³	מאזני ²	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
31	-	31	16	-	16	דירוג אשראי חיצוני
783	2	781	764	2	762	AAA עד AA-
15	-	15	15	-	15	A+ עד A-
1	-	1	-	-	-	BBB+ עד BBB-
-	-	-	-	-	-	BB+ עד B
-	-	-	-	-	-	ללא דירוג
<u>830</u>	<u>2</u>	<u>828</u>	<u>795</u>	<u>2</u>	<u>793</u>	סך הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים

(1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, חברות אחזקה של בנקים, בנקים להשקעות וקסטודיאנים.
 (2) פיקדונות ויתרות עו"ש בבנקים, השקעות באגרות-חוב, ונסכים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
 (3) יתרות האשראי החוץ מאזניות כוללות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
 (4) לא קיימים מוסדות פיננסיים אשר מסווגים כחוב לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת וכן לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי.

המוסדות הנכללים בטבלה לעיל כוללים בעיקר בנקים הפועלים במדינות OECD. החשיפה של הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 31 במרס 2022 בכ-795 מיליוני ש"ח, ירידה של כ-35 מיליוני ש"ח בהשוואה לכ-830 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2021. ירידה זו הינה ירידה בחשיפה המאזנית בסך 35 מיליון ש"ח.

עיקר החשיפה של הבנק הינו למוסדות פיננסיים זרים הפועלים במדינות ארה"ב ובריטניה. לבנק חשיפה בסך כ-1 מיליון ש"ח לבנק אירלנדי בדירוג A+, וחשיפה זניחה לבנק איטלקי בדירוג BBB. לא קיימת חשיפה לבנקים הפועלים ביוון ופורטוגל. נכון ליום 31 במרס 2022 קיימת חשיפה למוסדות פיננסיים זרים העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק (ב-31 במרס 2022 מעל 557 מיליון ש"ח, בסוף שנת 2021 לא הייתה חשיפה), כהגדרתו בהוראת נב"ת מספר 202 – ההון הפיקוחי בדבר רכיבי ההון. בריטניה – סך החשיפה של כ-574 מיליון ש"ח, מזה סך של 549 מיליון ש"ח בדירוג A+, סך של 19 מיליון ש"ח בדירוג A והיתרה בסך של 6 מיליון ש"ח בדירוג A- (בסוף שנת 2021 לא הייתה חשיפה). הבנק עוקב אחר שינויים בדירוגים של מוסדות אלו המתפרסמים על ידי סוכנויות הדירוג הבינלאומיות וכן אחר פרמטרים נוספים המצביעים על מצבם של מוסדות אלו. פרמטרים אלו כוללים שינויים מהירים במחירי המניות, שינויים במרווחי אג"ח ו-Credit Default Swaps, עלויות גיוס מקורות ומידע נוסף המתפרסם אודות המוסדות הפיננסיים. על בסיס מכלול המידע הנאסף, הבנק מתאים את היקף החשיפה למוסדות הפיננסיים השונים.

הבנק בוחן את הפעילות מול מוסדות אלו על בסיס שוטף ועוקב אחרי התפתחות הסיכון ומתאים את החשיפות והמסגרות בהתאם להתפתחויות הפרטניות.

התפתחויות בהפרשה להפסדי אשראי

טבלה 13: תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

גילוי על פי נדבך 3

אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים ממשלות ואג"ח זמין למכירה	סך הכל ציבור	פרטי אחר	לדיור	מסחרי במיליוני ש"ח	
ליום 31 במרס 2022						
235	1	234	81	44	109	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2021
(3)	-	(3)	(3)	(17)	17	התאמה ליתרת הפתיחה בשל השפעת היישום לראשונה*
(24)	2	(26)	(4)	(1)	(21)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(4)	-	(4)	-	-	(4)	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(12)	(1)	(11)	(9)	-	(2)	מחיקות חשבונאיות
9	-	9	5	-	4	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(3)	(1)	(2)	(4)	-	2	מחיקות חשבונאיות נטו
(37)	-	(37)	-	-	(37)	אחר**
<u>168</u>	<u>2</u>	<u>166</u>	<u>70</u>	<u>26</u>	<u>70</u>	יתרת הפרשה להפסדי אשראי 31.3.2022
16	-	16	1	-	15	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
ליום 31 בדצמבר 2021						
366	-	366	116	54	196	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2020
(146)	1	(147)	(31)	(10)	(106)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(19)	-	(19)	(2)	-	(17)	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(38)	-	(38)	(30)	(1)	(7)	מחיקות חשבונאיות
53	-	53	26	1	26	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
15	-	15	(4)	-	19	מחיקות חשבונאיות נטו
<u>235</u>	<u>1</u>	<u>234</u>	<u>81</u>	<u>44</u>	<u>109</u>	יתרת הפרשה להפסדי אשראי 31.12.2021
29	-	29	2	-	27	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
ליום 31 מרס 2021						
366	-	366	116	54	196	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2020
(48)	-	(48)	(9)	(2)	(37)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(7)	-	(7)	-	-	(7)	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(9)	-	(9)	(8)	-	(1)	מחיקות חשבונאיות
11	-	11	8	-	3	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
2	-	2	-	-	2	מחיקות חשבונאיות נטו
<u>320</u>	<u>-</u>	<u>320</u>	<u>107</u>	<u>52</u>	<u>161</u>	יתרת הפרשה להפסדי אשראי 31.3.2021
41	-	41	4	-	37	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

* השפעת היישום לראשונה של הוראות הדיווח לציבור בנושא הפסדי אשראי צפויים.

** במסגרת מכירת חוב לבנק מזרחי טפחות.

לפרטים נוספים, ראה ביאור 13 – מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי בדוח הכספי ל-31 במרס 2022, וכן סעיף תנועה בחובות לא צוברים – סיכון איכות תיק האשראי, בדוח הדירקטוריון.

הפיקוח על הבנקים הנחה את המערכת הבנקאית להפעיל שיקול דעת משמעותי בהערכת הפסדי האשראי הצפויים בתיק האשראי שלו. זאת על מנת לוודא שההפרשות להפסדי אשראי יהיו מספיקות כדי לכסות באופן שמרני וזהיר את האומדן העדכני של הפסדי האשראי הצפויים מתיק האשראי של התאגיד הבנקאי, כולל ההשפעה של אירוע נגיף הקורונה.

קיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי, בעיקר קיטון בהוצאות בגין הפרשה קבוצתית, לעומת התקופה המקבילה אשתקד. השינוי נובע בעיקר מירידה בהפרשה הקבוצתית בשנת 2021 המיוחסת לשיפור בפרמטרים המאקרו כלכליים, ירידה משמעותית בהיקף דחיות התשלומים והשפעת העברת אשראי לקוחות למזרחי טפחות, לעומת התקופה המקבילה אשתקד בה נרשמו הוצאות הפסדי אשראי חריגות בהשפעת משבר הקורונה. ברבעון הרביעי של השנה הקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי נובע בעיקר מקיטון בהפרשה הפרטנית, בין היתר מכיוון שבשנת 2020 בוצעו הפרשות פרטניות בגין לווים אשר הושפעו ממשבר הקורונה. לפירוט ראה פרק "הוצאות בגין הפסדי אשראי" בדוח ההנהלה והדירקטוריון.

למידע נוסף אודות ההתפתחויות בהפרשה להפסדי אשראי והקשר בין השינוי במדדי איכות האשראי להפרשה להפסדי אשראי ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר ופרק סיכון איכות תיק האשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2022.

אשראי בערבות מדינה שניתן לעסקים להתמודדות עם משבר נגיף הקורונה

על רקע התפרצות נגיף הקורונה, הבנק הצטרף לקרן להעמדת הלוואות בערבות מדינה לעסקים קטנים ובינוניים ומאפשר ללקוחותיו וללקוחות כל הבנקים להגיש בקשה לקרן ולקבל הלוואות בתנאי הקרן (במסלול על בסיס פריים ולתקופה של עד 5 שנים). זאת, בהתאם לתהליך החיתום שהוגדר. בנוסף למסלול הרגיל, איפשר הבנק ללקוחותיו וללקוחות כל הבנקים להגיש בקשה לקרן במסלול מוגבר המיועד לענפים שנפגעו באופן משמעותי ממשבר הקורונה והבנק איפשר קבלת הלוואות גם במסלול זה. בהיבט הסיכון, שיקול הדעת האשראי ותהליכי החיתום שהבנק ביצע זהים לאלו הנלקחים בחשבון במסגרת העמדות אשראי באופן עצמאי ומשום כך לא נראה סיכון עודף בתיק זה. הבנק בחן כל בקשה על פי יכולת החזר של הלקוח ועל פי סבירות להתאוששות העסק בתום המשבר. כמו כן, ההישענות על מרכיב הערבות האישית של הלקוח נבחנה על פי מצבו הפיננסי. תהליכי חיתום אלו הביאו לכך שחלק גדול מהבקשות אושרו בסכומים נמוכים מסכום הבקשה המקורי. קיים פיזור גבוה מאוד בסכומים ללווים מענפים שונים. על רקע המיזוג עם בנק מזרחי טפחות, הבנק חדל להעמיד הלוואות חדשות במסגרת הקרן בתיאום עם בנק מזרחי טפחות ומשרד האוצר. הבנק עוקב אחר החזרה לתשלומים סדירים והפרעונות השוטפים של הלוואות אלו.

טבלה 14: אשראי בערבות מדינה שניתן לעסקים להתמודדות עם משבר נגיף הקורונה, יתרה ליום 31 במרס 2022

אשראי לציבור	יתרת חוב רשומה
	במיליוני ש"ח
עסקים גדולים	3
עסקים בינוניים	14
עסקים זעירים וקטנים	68
סך הכול	85

שיטות להפחתת סיכון אשראי (CRC)

גילוי על פי נדבך 3

כחלק מניהול סיכון האשראי מקבל הבנק מלקוחותיו בטוחות לצורך הבטחת האשראי. במסגרת באזל 3, בנדבך הראשון, הבנק מכיר בביטחונות על פי הגישה המקיפה, כהגדרתה בהוראה. בגישה זו, ערך הביטחון נטו מופחת בהתאם למקדמים לפי סוג הנכס, התאמת מטבע או תקופה לפירעון.

בנוסף, החל מיום 31 במרס 2019 הבנק משתמש בפוליסות ביטוח להפחתת סיכון האשראי של ערבויות ומסגרות בלתי מנוצלות עבור פרויקטים אשר נחתמו לגביהם הסכמים לליווי פיננסי. לפרטים נוספים ראה פרק סקירת נכסי סיכון משוקללים. לאור הליך המיזוג בו נמצא הבנק החל מחודש אוקטובר 2020, הוחלט בתיאום עם בנק מזרחי טפחות שלא להאריך את פוליסת הביטוח. ערבויות בגין הסכמי ליווי לפרויקטים שנחתמו עד ליום 31.12.2020 ימשיכו להיות מבטחות עד לסיום אותם פרויקטים.

לפירוט סוגי הביטחונות הפיננסיים הכשירים בהם הבנק עושה שימוש לצורך חישוב הלימות ההון ואופן הערכתם לצרכי הפחתת סיכון, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2021.

שיטות להפחתת סיכון אשראי – סקירה (CR3)

טבלה 15: שיטות להפחתת סיכון אשראי (CR3)

ה	ד	ג	ב	א2	א1	א	
מובטחים			לא מובטחים				
מזה: על ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על ידי ביטחון		מזה: סך הכל		מזה: סך הכל	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית ¹⁾	מזה: סכום מובטח ²⁾	יתרה מאזנית ¹⁾	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית ⁽¹⁾	מזה: סך הכל יתרה מאזנית ⁽¹⁾	מזה: סך הכל יתרה מאזנית ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח							
יתרות ליום 31 במרס 2022							
18	101	1,678	3,237	1,696	3,338	18,219	1 חובות, למעט אג"ח
-	-	-	-	-	-	4,475	2 אג"ח
18	101	1,678	3,237	1,696	3,338	22,694	3 סה"כ
-	-	1	4	1	4	114	4 מזה: לא צובר או בפיגור של 90 יום או יותר
יתרות ליום 31 במרס 2021							
28	180	1,068	2,722	1,096	2,902	37,026	1 חובות, למעט אג"ח
-	-	-	-	-	-	6,564	2 אג"ח
28	180	1,068	2,722	1,096	2,902	43,590	3 סה"כ
-	-	1	19	1	19	259	4 מזה: לא צובר או בפיגור של 90 יום או יותר
יתרות ליום 31 בדצמבר 2021							
19	121	411	1,354	430	1,475	27,647	1 חובות, למעט אג"ח
-	-	-	-	-	-	4,388	2 אג"ח
19	121	411	1,354	430	1,475	32,035	3 סה"כ
-	-	1	2	1	2	206	4 מזה: לא צובר או בפיגור של 90 יום או יותר

(1) חשיפה לאחר מחיקות חשבונאיות, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

(2) לאחר הכפלה במקדמי ביטחון (haircuts), כולל התאמות חיוביות שנוספו לחשיפה.

סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית

לתיאור מפורט על השימוש בדירוגי אשראי חיצוניים בגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי (CRD) בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2021.

הגישה הסטנדרטית – חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)

טבלה 16: הגישה הסטנדרטית – חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5) ראה הערה (1) לטבלה

א	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	ל	
0%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150% ²	סה"כ	
במיליוני ש"ח									
ליום 31 במרס 2022									
1	6,508	-	-	-	-	-	-	6,508	ריבוניות ³
2	-	223	-	-	-	-	-	223	ישויות סקטור ציבורי
3	-	1,107	-	-	-	-	-	1,107	תאגידים בנקאיים
5	-	476	-	2	-	2,675	1	3,154	תאגידים
6	-	-	-	-	-	1,526	-	1,526	בביטחון נדל"ן מסחרי
7	-	-	-	-	3,681	2	-	3,683	קמעונאיות ליחידים
8	-	-	-	-	510	1	-	511	עסקים קטנים
9	-	-	4,672	2,313	864	112	-	9,143	משכנתאות לדיור
10	-	-	-	-	-	57	75	132	הלוואות בפיגור
11	-	489	-	-	-	510	37	1,036	נכסים אחרים
א11	-	-	-	-	-	258	30	288	מזה: בגין מניות
	1,806	6,997	4,672	2,315	864	4,883	113	27,023	
ליום 31 במרס 2021									
1	19,138	-	-	-	-	-	-	19,138	ריבוניות ³
2	-	405	-	-	-	-	-	405	ישויות סקטור ציבורי
3	-	1,204	-	-	-	-	-	1,204	תאגידים בנקאיים
5	-	471	-	-	-	5,788	-	6,259	תאגידים
6	-	-	-	-	-	2,702	-	2,702	בביטחון נדל"ן מסחרי
7	-	-	-	-	4,902	4	-	4,906	קמעונאיות ליחידים
8	-	-	-	-	799	1	-	800	עסקים קטנים
9	-	-	5,176	2,514	885	128	-	10,088	משכנתאות לדיור
10	-	-	-	-	-	218	183	401	הלוואות בפיגור
11	-	588	-	-	-	727	47	1,362	נכסים אחרים
א11	-	-	-	-	-	263	36	299	מזה: בגין מניות
12	2,080	19,726	5,176	2,514	885	9,568	230	47,265	סך הכל

טבלה 16: הגישה הסטנדרטית – חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
ראה הערה (1) לטבלה

א	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	ל	
0%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150% ²	סה"כ	
במיליוני ש"ח									
ליום 31 בדצמבר 2021									
1	10,606	-	-	-	-	-	-	10,606	ריבוניות ³
2	-	261	-	-	-	-	-	261	ישויות סקטור ציבורי
3	-	1,984	-	-	-	-	-	1,984	תאגידים בנקאיים
5	-	579	-	-	-	3,461	-	4,040	תאגידים
6	-	-	-	-	-	2,048	-	2,048	בביטחון נדל"ן מסחרי
7	-	-	-	-	4,100	2	-	4,102	קמעונאיות ליחידים
8	-	-	-	-	647	1	-	648	עסקים קטנים
9	-	-	4,865	2,398	887	116	-	9,511	משכנתאות לדיור
10	-	-	-	-	-	145	82	227	מזה: הלוואות בפיגור
11	506	-	-	-	-	662	40	1,208	נכסים אחרים
11א	-	-	-	-	-	272	32	304	מזה: בגין מניות
12	<u>11,112</u>	<u>2,824</u>	<u>4,865</u>	<u>2,398</u>	<u>887</u>	<u>6,435</u>	<u>122</u>	<u>34,635</u>	סך הכל

1. חשיפה לאחר מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי. לא כולל תיק למסחר. הצגת מכשירים פיננסיים נגזרים לפי הגישה הסטנדרטית. לאחר הכפלה במקדמי המרה לאשראי של חשיפות חוץ מאזניות.
2. לרבות הלוואות בפיגור של למעלה מ-90 יום או חובות שאינם צוברים ריבית או השקעות בקרנות גידור / הון סיכון / הון פרטיות (ראה גם תת פרק "מניות בתיק הבנקאי" בהמשך פרק זה).
3. בעקבות התפשטות נגיף הקורונה נצפה מימוש ני"ע מאסיבי על ידי הציבור והפקדת התמורה במערכת הבנקאית. כתוצאה מכך גדלו עודפי הנזילות בבנק שהופנו בעיקר לפקדונות בבנק ישראל ולרכישת ני"ע שהונפקו על ידי מדינת ישראל. במהלך הרבעון הראשון לשנת 2022 חל קיטון, הנובע בעיקר מהעברת פעילות של לקוחות לבנק מזרחי טפחות, כחלק מהליך המיזוג עם בנק מזרחי טפחות.

סיכון אשראי של צד נגדי

גילוי על פי נדבך 3

גילוי איכותי על סיכון אשראי של צד נגדי (CCRA)

סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ביחס לצד הנגדי. הסיכון שהצד הנגדי בעסקת OTC (Over the Counter) יכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של תזרימי המזומנים בעסקה. הפסד ייגרם אם בעת כניסת הצד הנגדי לכשל, יהיו מול הלקוח עסקאות בעלות ערך כלכלי חיובי. סיכון זה נמדד על-ידי הפעלת מקדמים הקבועים בהוראה על הערך הנקוב של העסקות, ובהתאם למשקל הסיכון של הצד הנגדי.

לפרטים נוספים בעניין אופן אמידת הסיכון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2021.

ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)

טבלה 17: ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)

א				ב				א				ב												
עלות שחלוף ¹		פוטנציאלית עתידית ²		עלות שחלוף ¹		פוטנציאלית עתידית ²		עלות שחלוף ¹		פוטנציאלית עתידית ²		עלות שחלוף ¹		פוטנציאלית עתידית ²										
RWA		EAD לאחר CRM ³		RWA		EAD לאחר CRM ³		RWA		EAD לאחר CRM ³		RWA		EAD לאחר CRM ³										
במיליוני ש"ח																								
יתרה ליום 31 בדצמבר 2021				יתרה ליום 31 במרס 2021				יתרה ליום 31 במרס 2022																
												שיטת החשיפה הנוכחית ¹												
60	409	230	180	161	672	508	209	53	402	196	207	60	409	230	180	161	672	508	209	53	402	196	207	סה"כ ⁶

- עלות שחלוף עבור עסקאות שלא חלות עליהן דרישות מרווח עלות השחלוף היא ההפסד שיתרחש אם צד נגדי ייכנס לכשל ועסקאותיו ייסגרו באופן מיידי. עבור עסקאות עם מרווח, זהו ההפסד שיתרחש אם צד נגדי ייכנס לכשל כעת או במועד עתידי, בהנחה שהסגירה או ההחלפה של העסקאות תתרחש באופן מיידי. אולם, סגירת עסקה בפני הצד הנגדי עם התרחשות כשל לא תהיה מידית בהכרח.
- חשיפה פוטנציאלית עתידית היא כל גידול פוטנציאלי בחשיפה בין הזמן הנוכחי ועד לתום תקופת סיכון המרווח.
- חשיפה בעת כשל. מתייחס לסכום הרלוונטי לחישוב דרישות ההון לאחר שישמשו שיטות CRM התאמות שערור לסיכון אשראי (CVA).

הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)

טבלה 18: הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)

א		ב		א		ב	
EAD לאחר CRM		RWA		EAD לאחר CRM		RWA	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
יתרה ליום 31 במרס 2022		יתרה ליום 31 במרס 2021		יתרה ליום 31 בדצמבר 2020			
134	182	61	310	133	127	61	310
סך כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית							

חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR3, CCR8)

סך החשיפות הנובעות מסיכון אשראי צד נגדי אינו מהותי. סך עלות השחלוף מסתכמת בכ-207 מיליון ש"ח, נכון ליום 31 במרס 2022 (180 מיליון ש"ח ל-31 בדצמבר 2021).

הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5)

סכום הביטחונות המשמשים כמפחיתי סיכון אינו מהותי. סך הביטחונות נכון ל-31 במרס 2022 עומד על 0.5 מיליון ש"ח (1 מיליון ש"ח ל-31 בדצמבר 2021).

חשיפות לנגזרי אשראי (CCR6)

נכון ליום 31 במרס 2022 הבנק אינו משתמש בנגזרי אשראי לצורך ניהול סיכונים תיק האשראי.

סיכון שוק הוא הסיכון להפסד הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים עקב שינוי בתנאי השוק (רמת מחירים, שיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות).

ניהול סיכון השוק (MRA)

הדירקטוריון מתווה מסגרת לניהול סיכון השוק, וסוקר בתדירות שנתית לפחות את מסמך המדיניות של הבנק. הדירקטוריון דן, מחליט, וקובע הנחיות, באשר למדיניות ניהול סיכונים השוק של הבנק ויעדיו העסקיים, בהתאם למפורט בנוהל עבודת הדירקטוריון. הדירקטוריון סוקר את תהליך ניהול סיכונים השוק ומוודא קיומם של תהליכים אפקטיביים לזיהוי, מדידה, ניטור ובקרה אחר סיכונים השוק, כמו גם התאמת פרופיל סיכונים השוק של הבנק לתיאבון הסיכון שנקבע, בין היתר באמצעות סקירה רבעונית של מסמך הסיכונים.

ניהול הפוזיציה בסיכונים שוק מבוצעת ע"י יחידת הנ"ה הפועלת לשמור על החשיפה הקיימת ו/או לפעול בהתאם להכוננת בנק מזרחי טפחות. ניהול החשיפה מבוצע בעיקר ע"י קבלת/הפקדת פיקדונות בבנק מזרחי טפחות.

נוסף על חשיפת הנ"ה, פועל הנוסטרו (בניהול חשיפה נפרד) לניהול חשיפת היחידה באמצעות המכשירים השונים המאפשרים לפעילות ובמסגרת מגבלות ותאבון הסיכון.

לפירוט נוסף ראה פרק המבנה וההתפתחויות של נכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 במרס 2022.

לפרטים נוספים בעניין אופן ניהול סיכון השוק בבנק, לרבות הפעילויות העיקריות של הדירקטוריון הנוגעות לניהול סיכונים השוק, המבנה הארגוני לניהול סיכונים השוק וכן תהליכי הניטור והבקרה בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2021.

סיכון שוק בגישה הסטנדרטית (MR1)

טבלה 19: סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1)

א	א	א	
סכומים	סכומים	סכומים	במיליוני ש"ח
31.12.2021	31.3.2021	31.3.2022	
			מוצרים ישירים (outright products)
542	413	502	1 סיכון שיעור ריבית (כללי וספציפי)
40	34	41	2 סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)
119	122	140	3 סיכון שער חליפין
-	-	-	אופציות
-	9	-	6 גישת דלתא פלוס
701	578	683	9 סה"כ

מודלים לניהול סיכונים שוק

גילוי על פי EDTF / אחר

מדידת סיכונים השוק והערכתם הינה מרכיב מרכזי בתהליך ניהול סיכונים השוק, והיא מהווה בסיס לתהליכי הניטור והדיווח, ולהבטחת נאותות התשואה הצפויה כנגד סיכון השוק.

המדידה מבוצעת ביחס למכלול גורמי סיכונים השוק שזוהו במוצרים ופעילויות הבנק, המאזניות והחוץ מאזניות באמצעות מודל הערך שבסיכון (VAR) אשר מציג את הסיכון הפוטנציאלי (ירידה אפשרית בשווי בתקופת זמן נתונה). ככלל, החישוב מבוצע יומית בשתי שיטות, הגישה ההיסטורית והגישה ההיברידית (גישה המשלבת גישה היסטורית ומקדמי דעיכה), ברמת ביטחון של 99%.

בנוסף למודל VAR הבנק מפעיל תרחישי קיצון (Stress) הוליסטיים וליסיון ריבית בפרט. מטרת תרחישי הקיצון הינה הערכת השפעתם הפוטנציאלית של אירוע חריג או שורת אירועים חריגים על התממשותם של סיכונים והשפעתם על יציבות הבנק. בבסיס התרחישים עומדים אירועים "חריגים אך מתקבלים על הדעת" העלולים להתהוות בסביבה הכלכלית בה פועל הבנק. התרחישים נוגעים למגוון סיכוני השוק וכוללים התייחסות לסיכוני בסיס, סיכוני ריבית, סיכוני מניות וסיכוני אופציות ומתבססים על תנודות היסטוריות ותיאורטיות במטבעות ובשווקים בהם הבנק פועל, תוך שבחינת תקופת ההחזקה הוגדרה בהתאם לגורם הסיכון, ובהפרדה לתיק בנקאי ותיק למסחר.

רשימת התרחישים נסקרת בתדירות שנתית לפחות, וכן מתעדכנת בעת הצורך מעת לעת על רקע ההתפתחויות בשווקים. התרחישים מובאים לדיון בהנהלה ובדירקטוריון לצורך בחינה ואישור.

יש לציין כי מודל ה-VAR הינו מודל המיועד לניהול סיכונים במצב שוק סדיר וככזה קיימות לו חולשות במדידה בתקופה קיצון. בספרות המקצועית, ידועה אי היעילות של מודל ה-VAR בזמני משבר. הסיבה היא כי בתקופת משבר ה-VAR ההיסטורי הופך למעשה להיות "VAR משבר" – בהינתן הנחת הבסיס כי תרחיש היסטורי שאירע בעבר עשוי להתרחש שוב. בעת התממשות אירוע קיצון, משמעות הנחה זו הינה כי תרחיש קיצון זה יתרחש פעם נוספת "באופן מיידי" (טרם התאוששות השוק).

החולשה מתעצמת עוד במדידת VAR בגישה ההיברידית, וזאת לאור השימוש במקדמי דעיכה. ההנחה בגישה זו הינה כי שינויים בגורמי סיכון השוק שנצפו בתקופה האחרונה סבירים יותר לחזור על עצמם משינויים שנצפו בתקופות היסטוריות יותר. בהתאם, תצפיות עדכניות מקבלות משקל עודף.

בחינת איכות המודל מבוצעת על פי תוצאות הבחינה בדיעבד (Back Test) לכל גורם סיכון בנפרד ובהתאם לשיטת הרמזור. לפי שיטה זו, תוצאות הבחינה בדיעבד מסווגות לשלושה איזורים – אדום, צהוב, ירוק – על פי מספר החריגות. לקביעת האזור ברמזור נדרש מינימום של 250 תצפיות.

לאור סגירת תיק האופציות המנוהלות בבנק החל מאמצע חודש יולי 2021 בוטלה בחינת ה-BT עבור סיכון אופציות. כמו כן, נכון לרבעון הראשון 2022, כלל המדידות, בשתי הגישות, ההיברידית והיסטורית, נמצאות ב"איזור הירוק".

טבלה 20: ריכוז מגבלות סיכון השוק הכוללות והחשיפה בפועל במיליוני ש"ח

		מגבלה		בפועל	
		31.12.2021	31.3.2022	31.12.2021	31.3.2022
סה"כ	VAR חשיפת שוק כוללת ²	140	140	123.7	82.6
סה"כ	VAR חשיפת שוק כוללת בתיק למסחר ²	40	44	19.8	17.6
ריבית ¹	VAR חשיפת ריבית כוללת ²	80	80	60.3	31.6
ריבית ¹	DV כולל ^{3,4}	14.0%	14.0%	10.9%	8.8%
בסיס	VAR בסיס ²	60	65	31.9	19.4
מניות	VAR מניות ²	40	45	25.3	25.3
אופציות	תרחישים VOL/SPOT ⁶	-	-	-	-

1. בחישוב הסה"כ מובאות בחשבון הקטנות סיכוני הריבית בגין מתאמים (קורולציות) בחשיפות הריבית ובסיס המט"ח בין מטבעות שונים ועל פני התקופות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר בנפרד.
2. מדידת VAR ל-10 ימים, למעט בתיק הבנקאי לחודש קלנדרי.
3. מחושב כשיעור מההון העצמי.
4. יצוין כי החשיפה הינה עבור יום ספציפי, והיא משתנה תדיר בהתאם להזדמנויות בשוק וגורמים נוספים על פי שיקול דעת הבנק.
5. העלייה הכללית באומדני ה-VAR השונים נובעת מכניסה של תצפיות מחמירות לטווח ההיסטורי במהלך פברואר 2022. תצפיות אלו נכנסו עקב אי היציבות במישור הגיאופוליטי, כמו גם חששות מהאינפלציה.
6. עקב סגירת פעילות האופציות המנוהלות בחדר עסקאות (למעט עסקאות BTB ללא חשיפה) כחלק מתהליך המיזוג של הבנק. החשיפה ירדה ל-0 עד סוף הרבעון השלישי 2021 והפסיקה להימדד החל מ-1 באוקטובר 2021.

סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRRBB) ובתיק למסחר

הבנק מודד ומנהל את סיכון הריבית על התיק הכולל ובהפרדה בין התיק הבנקאי והתיק למסחר, תוך התייחסות לסיכונים הנובעים מפעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות כתוצאה מהפעילות הבנקאית וכן מפעילות נוסטרו וחדר עסקאות. התיק הבנקאי מכיל את כלל הפוזיציות שלא יוחסו לתיק למסחר. להגדרת התיק למסחר ראה סעיף "ניהול פוזיציות בתיק למסחר" לעיל.

מדיניות ניהול חשיפת הריבית מכוונת להשגת רמות חשיפה רצויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה אליהם חשוף הבנק, בהתאמה לתחזיות בשווקים ולרמות הסיכון הרצויות ועל סמך המגבלות שנקבעו על-ידי הדירקטוריון. החשיפות העיקריות נלקחות במגזר השקלי, במגזר צמוד המדד ובמגזר הדולרי.

לפרטים נוספים בעניין אופן מדידת סיכון הריבית בבנק, לרבות טכניקות המדידה לחשיפת הריבית, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2021.

סיכון מניות

הבנק חשוף לסיכון של תנודתיות בשערי המניות בגין אחזקות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר. דירקטוריון הבנק הגדיר מגבלות סיכון נפרדות במונחי היקף ובמונחי VAR פרמטרי הן עבור מדד המעו"ף, קרנות סל ישראליות ומניות, והן עבור קרנות סל על מדדי חו"ל, מניות בחו"ל או ETF. בנוסף, נמדד הסיכון החשבונאי לתנודתיות ברווחיות בתיק הבנקאי תוך קביעת מגבלה ייעודית. הסיכון נמדד במונחי שינוי מחיר.

לפרטים נוספים בעניין אופן מדידת סיכון המניות בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2021.

הבנק בוחן באופן שוטף את אפקטיביות המגבלות לסיכוני שוק בהתאם לצמצום הפעילות עקב העברתן למזרחי טפחות במסגרת הליך המיזוג.

ניהול סיכון הנזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו ולעמוד בפירעון התחייבויות במועד פירעון מבלי להיקלע להפסדים חריגים. ככלל, הבנק מעדיף את הקטנת סיכויי הנזילות על פני שיקולי רווחיות לטווח קצר. לפרטים נוספים בעניין עקרונות לניהול סיכון הנזילות בבנק, לרבות אופן והתפיסה לניהול סיכון הנזילות בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2021.

יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)

הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כיסוי הנזילות" (LCR) מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.

הדרישה המזערית עומדת על 100%. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימליות אלו. הדרישות חלות הן בסך המטבעות והן במטבע-חוץ בנפרד, הן ברמת התאגיד הבנקאי "סולו" והן ברמת המאוחד, וחישוב היחס מבוצע בהתאם. תאגיד בנקאי אשר אינו עומד ביחס המינימלי נדרש לדווח באופן מיידי לפיקוח על הבנקים, ולאחר שלושה ימי חריגה להגיש תכנית לעמידה בדרישה המזערית. יחס כיסוי הנזילות נמדד ברמה יומית ומדווח כממוצע התצפיות היומיות שנמדדו ברבעון שהסתיים בתאריך הדוח.

יחס הכיסוי הממוצע במהלך הרבעון הראשון 2022 עמד על 145% לעומת 178% ברבעון הראשון 2021 אל מול דרישה מזערית של 100%.

במהלך הרבעון הרביעי 2021 לא נצפו חריגות מהדרישה המזערית ביחס ה-LCR.

יצוין כי מדידת יחס כיסוי הנזילות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 שונה ממדידת הסיכון על-פי המודלים הפנימיים שמפעיל הבנק.

טבלה 21: יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2021	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2021	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2022	
165%	178%	145%	יחס כיסוי הנזילות ¹
100%	100%	100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

1. מחושב על בסיס ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון האחרון המדווח.

גילויים נוספים בגין יחס כיסוי הנזילות (LIQA)

טבלה 22: יחס כיסוי נזילות – גילויים נוספים (LIQA)

גילוי על פי נדבך 3

ליום 31 בדצמבר 2021		ליום 31 במרס 2021		ליום 31 במרס 2022		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ²	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ¹	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ²	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ¹	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ²	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ¹	
מיליוני ש"ח						
סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה						
13,105	13,201	17,723	17,800	7,555	7,635	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים						
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:						
197	3,934	246	4,913	136	2,712	פיקדונות יציבים
1,064	9,820	1,177	10,970	798	7,328	פיקדונות פחות יציבים
88	2,926	110	3,677	62	2,061	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראה ניהול בנקאי תקין 221)
מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:						
-	-	-	-	-	-	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים
5,542	9,697	7,648	13,293	3,288	6,413	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
חובות לא מובטחים						
17	23	-	8	19	19	מימון סיטונאי מובטח
דרישות נזילות נוספות, מזה:						
1,299	1,299	2,489	2,489	1,075	1,075	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב						
619	4,786	785	6,914	246	2,744	קווי אשראי ונזילות
669	669	476	476	899	899	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
95	1,429	109	4,918	78	1,258	מחויבויות מימון מותנות אחרות
<u>9,590</u>	<u>34,583</u>	<u>13,139</u>	<u>47,757</u>	<u>6,601</u>	<u>24,509</u>	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים						
-	-	-	-	-	-	הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
726	815	1,054	1,177	644	730	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
905	1,107	2,152	2,505	731	830	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
<u>1,631</u>	<u>1,922</u>	<u>3,206</u>	<u>3,682</u>	<u>1,375</u>	<u>1,560</u>	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם ³		סך ערך מתואם ³		סך ערך מתואם ³		
13,105		17,723		7,555		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA) A
7,959		9,933		5,226		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו B
165%		178%		145%		יחס כיסוי נזילות (%) A/B

1. ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).
2. ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).
3. ערכים מתואמים יחושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

הירידה בכרית הנזילות ובפיקדונות במהלך שנת 2021 וכן ברבעון הראשון של שנת 2022 נבעה מתהליך מיזוג הבנק למזרחי טפחות, בעיקר החל מהמחצית השנייה של השנה, במהלכו, מוזגה ביוני 2021 פעילות חברת אגוד הנפקות אל מזרחי טפחות והחל תהליך הסבת פיקדונות אשר הואץ ברבעון הרביעי של שנת 2021 וברבעון הראשון של שנת 2022.

תנודות ביחס כיסוי הנזילות נובעות בעיקרן משינויים בהיקף התזרים היוצא ומשינויים בהיקף כרית הנזילות. בטווח הקצר התזרים היוצא מושפע בעיקרו מהיקף ותמהיל הפיקדונות. היחס מאופיין בעיקרו במחזוריות חודשית בהתאם לפעילות העיסוקית של הלקוחות – בעיקר משכורות, מע"מ ותשלומים בכרטיסי אשראי. תנודתיות בתזרים הנכנס נובעת בעיקרה מפעילות בנגזרי מט"ח. בטווח הארוך מושפע היחס ממבנה המאזן של הבנק בהתאם לשינויים במבנה המקורות והשימושים.

יצוין כי מחודש מרס 2020 – תחילת משבר הקורונה, החליט דירקטוריון הבנק להגדיל את רזרבת הנזילות של הבנק והעלה את התיאבון והסיבולת של יחס כיסוי הנזילות הכולל (LCR) מ- 120% ו- 115% ל- 130% ו- 120% בהתאמה.

נכון ל-31 במרס 2022, יחס LCR עמד על 134%.

התפתחויות מהותיות בחשיפת התאגיד הבנקאי לסיכוני נזילות

במהלך הרבעון הראשון 2022 התמודדה ישראל עם עלייתו ודעיכתו של גל קורונה חמישי, אך במהלכו נותר המשק פתוח ברובו בדומה לשנת 2021. המגמות העולמיות של מצוקת סחורות מחד וביקושים גואים מאידך, אשר הסתכמו יחד לעלייה באינפלציה, נמשכו במהלך הרבעון ואף התחדדו על רקע פרוץ המלחמה באוקראינה. התפתחויות אלו גרמו לתנודות בשווקי ההון וירידות בשוק אגרות החוב על רקע התגברות הציפיה להעלאות ריבית. עודפי הנזילות נותרו גבוהים לכל אורך השנה.

על אף המגמות בשווקים, מיזוגו של בנק אגוד אל מזרחי טפחות היה הגורם העיקרי שהשפיע על יחסי הנזילות של הבנק במהלך הרבעון הראשון של שנת 2022. כרית הנזילות ירדה מכ-9.2 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2021 לכ-6.6 מיליארד ש"ח בתום הרבעון הראשון 2022. יחס כיסוי הנזילות ירד בהתאמה מ-142% לכ-134%.

השינויים העיקריים בהרכב כרית הנזילות מיום ה-31 בדצמבר 2021 ליום ה-31 במרס 2022: מזומנים בקופה והרזרבות בבנק ישראל בניכוי חובת הנזילות ירדו מ-6.1 מיליארד ש"ח ל-3.1 מיליארד ש"ח. שווי אג"ח ממשלת ישראל בשקלים עלה מ-2 מיליארד ש"ח ל-2.3 מיליארד ש"ח.

השינוי ביחס ה-LCR מה-31 בדצמבר 2021 נבע בעיקר מקיטון של כ-2.6 מיליארד ש"ח בכרית הנזילות כאמור. הירידה בכרית קוזזה חלקית ע"י ירידה בסך 1.6 מיליארד ש"ח בתזרים יוצא נטו עקב יציאת פיקדונות של לקוחות בעיקר עקב העברת פעילות למזרחי טפחות.

למעלה מ-98% מסך כל כרית הנזילות לאורך זמן מורכב מנכסי רמה 1 – רזרבות בבנק ישראל בניכוי חובת הנזילות, אג"ח ממשלת ישראל ואג"ח ריבניות עם משקל סיכון 0%.

ניהול הסיכונים התפעוליים

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי וסיכונים ציבוריים, לרבות סיכונים המיזוג. לצד הסיכונים האמורים אליהם חשוף הבנק במסגרת פעילותו השוטפת, קיימים סיכונים תפעוליים, טכנולוגיים, משפטיים וסיכונים מוניטין הנובעים מפעילויות ההיערכות לקראת מיזוג של הבנק עם ולתוך מזרחי טפחות.

ניהול הסיכון התפעולי בבנק מיושם בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 350 וכן על פי הוראות רלוונטיות בנושאים של סיכון משפטי, סיכונים ציבוריים, ניהול סיכון טכנולוגיות המידע, מחשוב ענף, סיכון הסייבר ואבטחת מידע, בנקאות בתקשורת והמשכיות עסקית. נושאים אלה מעוגנים במסמכי מדיניות יעודיים ופרטניים. הנהלות היחידות העסקיות הן אלו הנושאות באחריות לזיהוי וניהול הסיכונים בפעילות העסקית. אגף בקורות וניהול סיכונים מהווה קו הגנה שני לסיכון התפעולי.

לאור תהליך מיזוג הבנק למזרחי טפחות עובו תהליכי הבקרה באגפי הבנק בשלושת קווי ההגנה בפעילות השוטפת, והוגדרו בקורות ייעודיים בהתאם לסטטוס הבנק שעיקרן התמודדות עם הסיכונים המתפתחים ותהליכי המיזוג ובכלל זה, סיכונים מעילות. עיקרי התכנית מיושמים בשוטף ומתעדכנים מעת לעת.

סיכונים המיזוג מיוצגים במסגרת מפת סיכונים ונדונים בהנהלה ובדירקטוריון הבנק בתדירות רבעונית, במסגרת זו, ממופים סיכונים הכרוכים בפעילות המיזוג והסבת הלקוחות תוך הגדרת תכניות הפחתה לצמצום הסיכונים. הבנק מתמקד, תוך השקעת משאבים ניכרת, בהסבת פעילות הלקוחות לבנק מזרחי טפחות באופן וולונטרי (על ידי קבלת הסכמות מהלקוח להסבה) על פי תכנית עבודה ולוחות הזמנים שנקבעו במסגרת תכנית המיזוג. הבנק נוקט במאמצים רבים והשקעת משאבים בפניה ללקוחות במגוון אמצעים על מנת לבצע את ההסבה באופן וולונטרי. בנוסף, במסגרת ההערכות למיזוג הבנק, תבוצע הסבה טכנולוגית של יתרת לקוחות הבנק שלא יוסבו עד למיזוג הסטטוטורי לקראת סוף שנת 2022.

ההסבה הטכנולוגית תבוצע בהתאם למתווה ותכנית עבודה שתאושר על ידי האורגנים המוסמכים של הבנקים, לאחר בחינת הסיכונים הכרוכים בתהליך ונקיטת צעדים להפחתתם במגוון רחב של אמצעים, תוך הסתייעות במומחים בעלי ניסיון בתחום,

במקביל, הבנק סוגר באופן הדרגתי את הסניפים הפיזיים, כך שהפעילות הפיזית של הבנק תרוכז החל ממחצית 2022 במספר אתרים פיזיים בלבד הפועלים בסניפי בנק אגוד הממשיכים לפעול בהם ינתן שירות גם ללקוחות הסניפים שנסגרו, וזאת לצד העמדת שירותים מסויימים ללקוחות סניפים שנסגרו במסגרת דלפקי אגוד המופעלים באופן חלקי בסניפי בנק מזרחי טפחות.

הסיכון התפעולי עלה עקב פעילויות הכרוכות בתהליכי המיזוג, ובין היתר, בשל הגידול בהיקף הלקוחות המוסבים בו זמנית ומורכבות החשבונות / המוצרים המנוהלים עבורם וטעוניהם הסבה ועדכון מתכונת פעילות הסניפים הכוללים שירותים ללקוחות סניפים שנסגרו.

הבנק משקיע מאמצים רבים ובקורות להפחתת הסיכונים וצמצומם. במסגרת זו הוגדרו בקורות רבות בקו הראשון וכן בקורות בקו השני (האגף ליעוץ משפטי וציבורי ופונקציית ניהול סיכונים), מתקיים אתגור ניהול סיכונים כקו שני על התהליכים במסגרת מפת סיכונים ייעודית למיזוג ומופקים לקחים לשיפור התהליכים. אגף הביקורת כקו שלישי עורך ביקורת מלווה, הוגדרה ומיושמת תכנית יעדים ותגמול לעובדים.

תהליכי המיזוג והבקורות הננקטות נדונים במסגרת ועדות היגוי ומנהלות ייעודיות (חלקן בשיתוף עם בנק מזרחי טפחות), בהשתתפות חברי הנהלה בבנקים.

לאור משבר הקורונה, הבנק נערך בהתאם להנחיות משרד הבריאות ובנק ישראל. הפעילות מעודכנת באופן רציף על פי ההנחיות המתקבלות מעת לעת. ההיערכות למניעת התפרצות המחלה בין כותלי הבנק מבוצעת בבנק במטרה לשמור על בטיחות ובריאות העובדים ועל רציפות תפקודית והמשך מתן שירות ללקוחות, וזאת בין היתר בהתבסס על תכניות החירום הקיימות בבנק תוך התאמתן לאירוע פנדמיה.

במהלך ינואר 2022, התפשטה התחלואה באופן משמעותי במשק עקב זן האומיקרון. במסגרת הצעדים שנקטו בבנק לצורך הערכות למניעת התפרצות האומיקרון בבנק, פוצלו יחידות חיוניות והורחבה פעילות העבודה מרחוק. הנחיות לאופן העבודה מרחוק רוענו ותוקשרו, לרבות בהיבט סיכון סייבר ואבטחת מידע. תקשור פנים ארגוני נערך באופן שוטף ורציף לעובדים תוך עדכון ההנחיות בהתאם לעדכוני הרשויות. נכון למועד הדיווח חלה ירידה משמעותית בתחלואה והוסרו המגבלות בהתאמה להנחיית הרשויות.

בעקבות משבר הקורונה וגלי התחלואה נוספים המשליכים על שינויים במתכונת העבודה ככל שיהיו. הבנק נוקט בשורה של צעדים להפחתת הסיכונים במידת הנדרש בהתאם להנחיות הרשויות כאמור לעיל.

מערכות המידע והמחשוב של הבנק

הפעילות בבנק נשענת במידה רבה על מערכות מידע ומחשוב המותאמות לצרכיו. פעילות טכנולוגיית המידע מאופיינת, בין היתר, בתהליכים חוצי ארגון, תוך השפעה משמעותית על התנהלות הבנק. פעילות המחשוב מתבססת על מדיניות ניהול טכנולוגיית המידע של הבנק, הנגזרת, בין היתר מהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 357 ומאשרת מידי שנה על ידי דירקטוריון הבנק. הבנק מקפיד לשמור על איכותן של המערכות ועל תפקודן התקין, ומשקיע משאבים רבים בפיתוח והתאמה של מערכות המידע והמחשוב (תוכנה, חומרה, תקשורת וכדומה), לשימושם ולשימוש לקוחותיו, כמו גם בניהול של מערך אבטחת מידע הולם, היערכות לשעת חירום והמשכיות עסקית.

במסגרת תהליך ההיערכות למיזוג של הבנק לתוך מזרחי טפחות, מבוצעת היערכות טכנולוגית, בהתאם להנחיית בנק מזרחי טפחות ובשיתוף עם גורמי הטכנולוגיה והגורמים הרלוונטיים במזרחי טפחות, הכוללת, בין היתר, היערכות להסבת לקוחות שלא יוסבו באופן וולונטרי עד למועד המיזוג הסטטוטורי במהלך ממוכן ומרוכז.

מהלך ההסבה החד-צדדי של יתרת הלקוחות הקמעונאיים מתוכנן להתבצע באופן מרוכז, בסמיכות ככל שניתן למועד המיזוג הסטטוטורי ובכפוף לאישור בנק ישראל. פרויקט זה מטופל בעדיפות גבוהה, בשיתוף פעולה של שני הבנקים, מזרחי טפחות ואגוד, ונמצא בשלב הביצוע כאשר מרבית הפיתוחים עומדים בסיס ההסבה החד צדדית, פותחו ומומשו כבר במסגרת ההסבה הוולונטרית. לצורך מימוש מהלך זה, נשכרו יועצים חיצוניים בעלי הידע, המתודולוגיה והכלים התומכים לביצוע ההסבה החד צדדית, לרבות פלטפורמה ייעודית לטיוב והסבת נתונים.

מורכבות היערכות הטכנולוגית במימוש תכנית ההסבה כמפורט לעיל, העלתה את רמת סיכון טכנולוגיות המידע וקיבלה ביטוי בהחמרת הערכת הסיכון ברבעון השלישי לשנת 2021. לטבלת הערכת גורמי הסיכון בבנק ראה בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2022.

לבנק התקשרות מהותית רבת שנים עם לאומי בהתאם להסכם שנחתם ביום 2 בספטמבר 2001 והוארך מעת לעת, בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות בשיטה של מיקור חוץ, שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016 (והוארכה כמפורט להלן). בהתאם לאישור דירקטוריון הבנק מיום 12 במאי 2020, התקשר הבנק עם לאומי בתוספת להסכם. בהתאם לתוספת זו נקבעו בין הצדדים, בין היתר, ההסכמות הבאות:

תוקפו של ההסכם הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2022 ותוספת זו חלה רטרואקטיבית מיום 1 בינואר 2020.

בנוסף לשירותי מחשוב בנק לאומי, הבנק מפעיל מערכות מחשוב עצמאיות שפותחו על ידו ו/או באמצעות בתי תוכנה. הוגדרה תכנית מפורטת ברמת המערכות תוך הגדרת לוחות זמנים: מערכות להסבה לבנק מזרחי טפחות וכן אחזור מידע היסטורי שנדרש עקב המיזוג.

תהליך המיזוג העלה את הסיכון לעזיבת עובדים טכנולוגיים המועסקים באמצעות שירותי מיקור חוץ, וזאת על רקע אי הוודאות בנוגע להמשך העסקתם לאחר השלמת תהליך המיזוג, ובמקביל לעליה משמעותית בביקוש הגבוה לעובדים אלו בשוק. לאור זאת הבנק הפעיל צעדי שימור לעובדים הרלוונטיים, הבנק עוקב אחר התפתחות סיכון זה.

על רקע הפקת לקחים מכשלים ותקלות שאירעו במערכת הבנקאית, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לנקוט בצעדים שיצמצמו את פוטנציאל התממשות הסיכונים הנובעים מכשלים במערך טכנולוגיית המידע. כמו כן, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לבחון מחדש תהליכים של ניהול שינויים וניהול תקלות, על מנת לחזק את התהליכים ולשפרם. הבנק נערך ופועל באופן שוטף על פי הנחיות אלו. עם זאת, למרות המשאבים שמשקיע הבנק בתחום זה, כיוון שמדובר במערכות מורכבות, לא ניתן למנוע לחלוטין את התממשות הסיכונים הנובעים מקיום תקלות בהן.

ניהול סיכון סייבר ואבטחת מידע

סיכון סייבר מוגדר כסיכון להתממשות אירוע סייבר שהינו אירוע אשר במהלכו מתרחשת תקיפת מערכות מחשוב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי או מטעם גורמים חיצוניים או פנימיים לבנק.

ניהול סיכון הסייבר בבנק מיושם בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 361 – ניהול הגנת סייבר וכן על פי הוראות רלוונטיות. בנושאי ניהול טכנולוגיית המידע וניהול סיכון תפעולי ונהלים רלוונטיים נוספים. נושאים אלה מעוגנים במסמכי מדיניות יעודים ופרטניים. הבנק התווה מדיניות אסטרטגית הגנת סייבר המגדירה את הכיוונים האסטרטגיים הדרושים על מנת לחזק את כלל מערך ההגנה.

מערך הגנת הסייבר של הבנק מתבסס על המרכיבים הבאים:

- מיפוי וניהול סיכונים סייבר באופן רציף ומתמשך;
- הערכת בשלות בקרות הגנת הסייבר;
- ביצוע סקרים להערכת סיכונים סייבר בשרשרת האספקה;
- פיתוח, התקנה ותחזוקה של מגוון כלים ממוכנים לאבטחת מערך המחשוב והנתונים של הבנק, באמצעות כלים לניתוח, בקרה ואיתור אירועים חריגים בתחום אבטחת המידע;
- הגברת והטמעת המודעות לאיומי סייבר בבנק באמצעות הדרכות לעובדים;
- ביצוע תהליך רציף לטיפול הדרגתי בליקויים וביצוע סקרי סייבר;
- בחינה תקופתית של עמידות מערכות המידע של הבנק במתקפות קיברנטיות מסוגים שונים ועדכון מערכי ההגנה על פי הצורך. בחינה זו כוללת סקרי חוסן, תרגילים והתייעצות מקצועית להבטחת קדימות טכנולוגית;
- סיכונים סייבר העיקריים הנוגעים לחבות הבנק כלפי צדדים שלישיים עשויים להיות מכוסים להערכתנו באמצעות הפוליסה הבנקאית במסגרת הפוליסה הקבוצתית של חברת האם, בנק מזרחי טפחות בע"מ בהתאם לתנאיה. הבנק לא רכש כיסוי ביטוחי להוצאות ישירות ואובדן הכנסה;
- הפעלת מרכז תפעול אבטחת מידע (מתא"מ) אשר מנטר באופן שוטף את מערכות המחשב לצורך זיהוי ומתן מענה מהיר לאירוע סייבר וכן קבלת שירותי ניטור מלאומי עבור מערכות המיחשוב המופעלות על ידם. פעילות זו מהווה דברך משמעותי במוכנות להתמודדות עם התקפות סייבר;

השלכות שליליות פוטנציאליות מהן עלול לסבול הבנק כפועל יוצא של התקפות סייבר כוללות בין היתר: גניבת נכסים פיננסיים, פגיעה בקניין רוחני או במידע רגיש אחר של הבנק, של לקוחותיו או של שותפיו העסקיים; שיבוש הפעילות של הבנק; עלויות שיקום; עלויות מוגדלות בגין הגנה ואבטחת מידע; אובדן הכנסות בשל שימוש לא מורשה במידע קנייני או בשל כישלון בשימור או בגיוס לקוחות בעקבות התקפות סייבר; תביעות משפטיות; פגיעה במוניטין וכיוצא בזה.

במהלך השנה החולפת לא נרשמו אירועי סייבר מהותיים שהתרחשו או שהשפיעו על מערכות העצמאיות באופן מהותי וכפועל יוצא על מגזרי הפעילויות הנתמכים על ידי מערכות אלה. כמו כן, הבנק לא זיהה אירוע שמנע ממנו לבצע רישום, עיבוד, סיכום או דיווח מידע באופן נאות. להערכת הבנק לא הייתה לנושא הסייבר, בכל הקשור למערכות העצמאיות, השפעה מהותית על הדוחות הכספיים לשנת 2021.

שירותי מחשוב הניתנים על ידי לאומי:

- כאמור, מערכות המחשב המופעלות על ידי לאומי מנוטרות על ידם.
- בנק לאומי, בדומה לבנקים אחרים, מהווה מטרה לתוקפים שונים. מערכות המחשוב, רשתות התקשורת ומכשירי לקוחותיו חשופים להתקפות סייבר, כגון וירוסים תוכנות זדוניות, התקפות דיוג (Phishing) וחשיפות נוספות שמטרתן פגיעה בשירות ו/או בנתונים ואף גניבה כספית.
- לאומי רואה במידע של הבנק ולקוחותיו נכס עיקרי ומשקיע מאמצים ביישום מנגנוני ותהליכי בקרה והגנה מקובלים.
- בשנת 2021 לא דיווח לאומי על אירוע סייבר מהותי.

משבר נגיף הקורונה וכן האירועים הגיאופוליטיים הובילו, בין היתר, גם להתגברות כלל עולמית של סיכון הסייבר. ואכן בעולם נצפית התגברות אירועי תקיפה והונאה. הבנק בוחן את התגברות סיכונים סייבר, ונוקט בשורה של צעדים לחיזוק ההגנה, ביניהם התמודדות עם הקושי לשמר כח אדם טכנולוגי בתחום זה.

ניהול סיכונים סייבר בשרשרת האספקה: ניהול סיכון שרשרת האספקה מבוצע בבנק באופן שוטף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 363.

ראה גם סעיף "הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים" ודוח מפורט על הסיכונים לשנת 2021..

המשכיות עסקית – היערכות למצבי חרום

אירועים מסוגים שונים עלולים לפגוע ו/או להשבית פעילויות מהותיות של הבנק ולקוחותיו, לפגוע בהמשכיות עסקיו, לחשוף את הבנק לסיכונים שונים ולגרור לבנק ו/או ללקוחותיו נזקים משמעותיים.

לבנק תכניות המשכיות עסקית בחירום, המפרטות את אופן הפעלת השירותים בחירום ואת המשאבים הנדרשים בעת אירוע מסוג המשכיות עסקית, וזאת על-מנת לחזור ביעילות ובלוחות זמנים קצרים לשגרת עבודה, כולל ניהול תקין של נכסי טכנולוגיית המידע אשר תומכים בתהליכים בעלי השפעה מהותית על התנהלות עסקי הבנק. תכניות אלו מבטיחות את יכולתו של הבנק להמשיך בפעילות שוטפת ולצמצם הפסדים במקרה של התממשות תרחיש המשכיות עסקית, פנימי או חיצוני, בהתאם למדיניות המשכיות עסקית בחירום.

ראשת אגף משאבים נקבעה כאחראית לפעילות בחירום ובמסגרת זו עומדת בראש צוות ניהול משבר, הכולל חברי הנהלת הבנק. ניהול ההמשכיות העסקית, היערכות החירום והקשר מול גורמי הרגולציה השונים מבוצעים במסגרת יחידה יעודית במערך תכנון וארגון באגף משאבים. לבנק אסטרטגיה לניהול המשכיות עסקית אשר מגדירה את הקווים המנחים האופרטיביים למימוש מדיניות ההמשכיות העסקית בעת חרום. אסטרטגיה זו מבוססת על דרישות העמידה ביעדי רמות שירות, כפי שהוגדרו בהוראת ניהול בנקאי תקין 355, ובהתאמה לניתוח ההשלכות העסקיות ולזמני ויעדי ההתאוששות בפרמטרים של זמן והיקף, שהוגדרו בתהליך ה-BIA (Business Impact Analysis).

בנוסף, מוגדרת שרשרת הניהול של הבנק בחירום וכן תפישת ההפעלה וקווים מנחים לפעולת יחידות הבנק בחירום, המביאה בחשבון את כלל השירותים הבנקאיים תוך ניתוח התנהגות משתני סביבה כדוגמת עובדים, לקוחות, רשויות, תשתיות לאומיות וכדומה, בהתייחס לתרחישים שונים, פנימיים וחיצוניים. במסגרת זו תועדפו השירותים הבנקאיים ונקבעו יעדי התאוששות בפרמטרים של זמן והיקף.

כל סניפי הגרעין וסניפים נוספים מוגנו והותאמו לעבודה בעיתות חרום. הבנק מפעיל אתר גיבוי לחדר המחשב המרכזי בתא שטח המרוחק ממנו וכן אתר המיועד לשימוש מטה הבנק בעת חירום. המתקן עומד בסטנדרטים מתקדמים לרבות אמצעי מיגון הנדרשים בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 355.

הפעילות בזמן משבר הקורונה מתבצעת בין היתר בהתבסס על תוכניות החירום של הבנק תוך התאמה דינמית להתפתחות המשבר ועמידה בהוראות הרשויות.

סיכון ציות

סיכון ציות מוגדר כסיכון שתאגיד יסבול מסנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית להוראות חוק, רגולציה, נהלים פנימיים וקודים אתיים. ניהול סיכונים הציות מיושם בהתאם להוראת הדין החל על הבנק, לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 308 - ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי. לפרטים נוספים בעניין ניהול סיכון הציות בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2021.

סיכון משפטי

סיכון משפטי הינו סיכון להפסד כתוצאה מהיעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם והוא כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או לצעדי עונשין (Fines Penalties) כתוצאה מפעילות פיקוחית (Punitive Damages), כמו גם מהסדרים פרטניים. האגף לייעוץ משפטי וציות של הבנק אחראי לניהול הסיכון המשפטי בבנק והוא מעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות הבנק וקבוצתו, והיועצת המשפטית הראשית משמשת כמנהלת הסיכון המשפטי של הבנק. בעקבות משבר הקורונה שהחל במהלך חודש מרס 2020, ייתכן ותהיה השלכה בעתיד על ניהול הסיכונים המשפטיים של הבנק, וזאת בשל שינויים רבים והתאמות בתהליכים שבוצעו על ידי הבנק במהלך תקופה זו מול לקוחות הבנק בנושאים שונים, הכל כפי שהתחייב מתנאי הפעילות ומההוראות הרגולטוריות בתקופת המשבר. תהליך המיזוג, הכולל פעילות של הסבת חשבונות לקוחות, העלה את רמת הסיכון המשפטי וקיבל ביטוי בהחמרת הערכת הסיכון ברבעון הראשון של שנת 2021. לטבלת הערכת גורמי הסיכון בבנק ראה בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרס 2022. לפרטים נוספים בעניין ניהול הסיכון המשפטי בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2021.

סיכון מוניטין

מוניטין הוא אוסף של תפיסות, דעות ואמונות של מחזיקי העניין לגבי התאגיד, בהתבסס על ניסיונם וציפיותיהם. סיכון מוניטין הוא הסיכון לרווחי התאגיד, ליציבותו או ליכולתו להשיג את יעדיו, כתוצאה מפגיעה במוניטין העשוי לנבוע מהתנהלות התאגיד, מצבו הפיננסי או פרסום שלילי (אמיתי או כוזב) ועלול לבוא לידי ביטוי בתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עשויה להשפיע לרעה על אמון הציבור בבנק ועל יכולתו של הבנק לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון (כגון באמצעות שווקים בין-בנקאיים או שוקי איגוח). סיכון המוניטין מאופיין ברב ממדיות ומשקף את תפיסתם של משתתפים אחרים בשוק. יתרה מכך, הפוטנציאל להתממשות מתקיים בכל רחבי הארגון ובמהותו הוא פונקציה של הלימות תהליכי ניהול הסיכונים הפנימיים של הבנק, כמו גם של האופן והיעילות של תגובות ההנהלה להשפעות חיצוניות. בחודש ספטמבר 2020 הושלמה הצעת הרכש ובנק אגוד הפך להיות חברת בת בבעלות מלאה של בנק מזרחי טפחות. במסגרת תהליך ההסבה מבוצעות פניות ללקוחות לצורך קבלת הסכמתם והעברת ניהול חשבונם למזרחי טפחות. כמו כן, מתבצעת סגירת סניפים באופן הדרגתי בתום סבבי ההסבה. הבנק עוקב אחר סיכונים נטישה של לקוחות ופועל לתהליכי הסבה תקינים ולשימור לקוחות. נכון לעכשיו, הבנק אינו מזהה התממשות סיכון מוניטין בעקבות תהליך הסבת לקוחות לבנק מזרחי טפחות. לפרטים נוספים בעניין ניהול סיכון המוניטין בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2021.

סיכון אסטרטיגי

הסיכון האסטרטיגי הינו סיכון נוכחי או עתידי לרווחי הבנק, להון, למוניטין או למעמד הבנק, אשר עלול לנבוע מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום לא נאות של החלטות או מהיעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה נוצר ממידת התאימות של המטרות האסטרטגיות שהציב הבנק, ליכולותיו ולסביבה הכלכלית בה הוא פועל, משימות תכניות העבודה והיעדים שהוגדרו לצורך השגתן, מהמשאבים שהוגדרו לצורך העמידה בתכניות ומאיכות היישום של מרכיבי התכניות. חברי הנהלת הבנק אחראים לניהול הסיכון, כל אחד בתחומו. לאור מיזוג הבנק עם מזרחי טפחות וכפועל יוצא הטמעת הפעילות הקיימת במסגרת הפעילות של בנק מזרחי טפחות, אין רלוונטיות לסיכון האסטרטיגי של הבנק כישות עסקית עצמאית בטווח הארוך ועל כן הסיכון האסטרטיגי ירד ממכלול הסיכונים שמאפיינים את פרופיל הסיכון של הבנק. יצוין, כי סיכונים המיזוג משוקללים במסגרת הסיכונים האחרים.

